

Rapport – nr. 102/2020

Sigurd Høst

Papiraviser og betalte nettaviser 2019



| | |
|------------------|------------------------------------|
| Forfattar | Sigurd Høst |
| Utgjevar | Høgskulen i Volda |
| År | 2020 |
| Serie | Rapport |
| ISBN | 978-82-7661-355-1 (digital utgåve) |
| ISSN | 1891-5981 |
| Sats | Forfattar |

Denne rapporten er den 25. i serien Avisåret. Sigurd Høst er tilknyttet Avdeling for Mediefag ved Høgskulen i Volda.

© Forfattar/Høgskulen i Volda

Føresegnene i åndsverklova gjeld for materialet i denne publikasjonen. Materialet er publisert for at du skal kunne lese det på skjermen eller framstille eksemplar til privat bruk. Utan særskild avtale med forfattar/Høgskulen i Volda er all anna eksemplarframstilling og tilgjengeleggjering berre tillate så langt det har heimel i lov eller avtale med Kopinor, interesseorgan for rettshavarar til åndsverk.

Rapport / Høgskulen i Volda

Vitskaplege og andre faglege arbeid på høgare nivå enn notat. Både forfattar og institusjon er fagleg ansvarlege for publikasjonen. Arbeida kan vere rapportar frå prosjekt/oppdragsverksemd eller reint teoretiske arbeid av eit visst omfang. Rapportane må vere godt gjennomarbeidde med omsyn til innhald, struktur og språk og innehalde referansar. Rapportane skal vere godkjende av anten dekan eller prosjektleiar eller annan fagperson dei har utpeika og FoU-leiar ved HVO.

Forord

Rapportserien Avisåret er årlige tabell- og kommentarrapporter som har vært laget helt siden midten av 1990-tallet. Avisåret 1994 var den første, Avisåret 2017 den siste. Det er riktignok kommet en rapport for 2018 også, og nå denne for 2019, men de har en litt annen status. Frem til 2017 var avisstatistikk det samme som statistikk over betalte papiraviser. Gratisavisene var ikke en del av statistikken, og ingen savnet dem. Dette gjaldt både den relativt lille gruppen av gratis papiraviser, og det uryddige mangfoldet av gratis nettaviser. Nå er betalte nettaviser blitt en del av helheten, og utviklingen i 2019 har gjort dette tydeligere enn før. Hvis en avisstatistikk fremdeles skal være representativ, må de betalte nettavisene være med.

For at en utvidet avisstatistikk skal være like ukontroversiell og autoritativ som den vi har for papiraviser, trengs det både gode definisjoner og erfaring med å bruke definisjonene i praksis. Dit er vi ikke kommet. Det mangler klare og allment aksepterte kriterier for hvilke betalte nettaviser som skal være med, og det blir heller ikke gjort mye for å etablere en ny standard.

Det viktigste formålet med denne rapporten er å videreføre den statistikken som gjelder papiraviser. De papirbaserte avisene utgjør fremdeles en helt dominerende del av det norske avislandskapet, og derfor er det viktig å vite hva som skjer med dem. I dag er behovet for pålitelige tidsserier ekstra stort. Vi er inne i en krise som ingen vet varigheten av, og den vil påvirke mediernes utvikling på en helt annen måte enn de mekanismene som vi kjenner i dag. Når krisen en gang er over, og hverdagen begynner å bli normal, må det være nyttig å vite hvordan situasjonen var før pandemien traff oss.

I tillegg til å lage en vanlig statistikkrapport for papiraviser, har jeg prøvd å samle og systematisere noen av de opplysningene som finnes om betalte nettaviser. Det er derfor tatt med en egen tabell over betalte nettaviser i tabellvedlegget. Denne tabellen har et mer beskjedent ambisjonsnivå enn den vanlige avisstatistikken, og kan best sammenliknes med tidligere oversikter over gratisaviser. Den nye tabellen gjør ikke krav på å inneholde alle betalte nettaviser, og det er ikke lagt mye arbeid i å trekke noen entydig grense mellom de "egentlige" betalte nettavisene og andre betalte publikasjoner på nett.

I arbeidet med den vanlige avisstatistikken har jeg hovedsakelig fulgt de offisielle definisjonene, dvs. de som har vært brukt av Posten, avisorganisasjonene og myndighetene. Men det har også vært nødvendig å foreta en del selvstendige valg for at statistikken skulle bli konsistent. De første årene ble det for eksempel lagt mye arbeid i å registrere de ukeavisene som ble utgitt i perioden fra 1945 til 1989. De var ikke anerkjent som aviser, og det fantes ikke noen samlet registrering. Rapporten "Hva er en avis? Avisbegrepet fra Hellerudkomiteen til Se og Hør" (Rapport 3/2004 fra Institutt for Journalistikk) gir en

oversikt over hvordan avisbegrepet har utviklet seg i nyere tid. Erfaringene med å lage en statistikk for papiraviser kan forhåpentligvis være til nytte for den som skal gjøre det samme for betalte nettaviser.

De første tabellene i rapporten er de som beskriver hovedtrekkene i avismønsteret, dvs. antall aviser, avistype, utgivelsesfrekvens og utgiversteder. Her går tidsseriene tilbake til den første etterkrigstiden, jf. rapporten "Mye mer enn Akersgata. Norsk pressestruktur 1945-2009" (Pressehistoriske skrifter nr. 12 2009). Opplysningene om opplagsutvikling er ikke like fullstendige. Reglene for opplagsberegning ble endret fra og med 2018, slik at tallene for 2017 og 2018 ikke er direkte sammenlignbare. Derfor har det vært naturlig å lage et lite hopp i tidsserien.

På slutten av 1990-tallet var det mange som minnet om at "internett er kommet for å bli". Dette skjønnte vi tidlig ved Institutt for Journalistikk. Derfor har jeg kartlagt (papir) avisenes innsats på internett helt siden 1996: nettsider med og uten nyheter, betalingsordninger, overgang til nye abonnementsystemer. Dette er en dokumentasjon som ikke finnes andre steder. Hvilke tabeller som har vært med i de forskjellige rapportene, er vist i innledningen til tabelldelen.

Rapportene for årene fra 1994 til 2006 ble laget ved Institutt for Journalistikk (IJ) i Fredrikstad. Papirkopier finnes i noen biblioteker. Etter at jeg sluttet ved IJ, har jeg vært tilknyttet Avdeling for mediefag (AMF) ved Høgskulen i Volda og utgitt rapportene der. De er publisert digitalt, og kan hentes fra nettsidene til Høgskulen. Arbeidet med rapportene for 2007 til 2017 er finansiert av Medietilsynet eller Rådet for anvendt medieforskning (RAM) i samarbeid med Mediebedriftenes Landsforening (MBL). Rapportene for 2018 og 2019 har ingen ekstern finansiering.

Oslo/Volda, 26.6 2020

Sigurd Høst

Innhold

| | |
|--|----|
| Oppsummering | 6 |
| Noen lokale ukeaviser er blitt borte | 7 |
| Skifte av frekvens | 9 |
| Avismønster og dekning av kommunene | 10 |
| Nye regler for opplagsbergning, 2014 og 2018 | 12 |
| Opplaget øker | 15 |
| Papir og digital | 18 |
| Betalte nettaviser | 21 |
| Gratisavisenes vekst og fall | 26 |
| Pressestøtten | 28 |
| Avisenes nyhetstilbud på internett | 33 |
| Korona og avisenes fremtid | 36 |
| | |
| Spesielle temaer i kommentarene, rapporter for 2007 til 2019 | 38 |
| | |
| Vedlegg: Tabeller over avisutvikling | 39 |

Oppsummering

Ved utgangen av 2019 ble det utgitt 218 betalte papiraviser som hadde minst en utgave per uke. Dette er fem færre enn året før. De som ble borte, er små lokale ukeaviser. Alle dekket kommuner der det også finnes andre lokalaviser. Nedleggelsene har derfor ikke skapt noen nye geografiske halvskygger, dvs. kommuner uten en lokalavis med minst 30 prosent husstandsdekning.

Fem år tidligere, ved utgangen av 2014, hadde landet 230 aviser. Dette var det høyeste avistallet etter krigen. Nedgangen skyldes ikke at det har vært spesielt mange nedleggelse de siste årene, men at det ikke har vært startet nye papiraviser. Det som finnes av nyetableringer, er forskjellige slags nettpublikasjoner.

Oversikten i denne rapporten viser at det fantes minst 17 betalte nettaviser ved utgangen av 2019. Hvis man bruker en løser avisdefinisjon, og leter grundigere, kan tallet bli enda høyere. Nettavisen og Minerva er nasjonale, de andre er små lokalaviser. 218 papiraviser og minst 17 betalte nettaviser betyr at det ble utgitt minst 235 betalte aviser ved utgangen av 2019. Dette er en ny toppnotering.

Fem aviser reduserte utgivelsesfrekvensen i 2019. Dette er utvikling som har pågått helt siden 2012. Av de 215 avisene fra 2012 som fremdeles kom ut i 2019, hadde 59 redusert frekvensen. Ingen hadde gått opp.

Det ble innført nye opplagsregler i 2018, og dette har gitt en liten økning av opplaget. Derfor er det ikke mulig å beskrive utviklingen de siste årene helt nøyaktig. Det som er sikkert, er at den negative trenden som hadde vart helt siden slutten av 1990-tallet, er stoppet opp. Bunken ble nådd i 2016, og etter dette har samlet opplag gått opp igjen. Den positive utviklingen skyldes bare salg av heldigitale abonnemeter. Papiroplaget har fortsatt å gå tilbake.

Norske aviser har lagt ut egne nyheter på internett helt siden 1995, men fremdeles er det noen som ikke har nyhetssider i det hele tatt eller som nøyer seg med et svært begrenset tilbud. Ved utgangen av 2019 var det 186 av de 218 avisene som minst hadde det jeg har kalt en "vanlig nettavis". Fem andre var med i et nyhetssamarbeid, dvs. 191 aviser (88 prosent) i alt. De andre hadde mindre enn dette. Fem år tidligere var det 160 av 230 (70 prosent) som hadde et slikt nyhetstilbud. Det går fremover, men ikke spesielt fort.

Et stort flertall av avisene tar nå betalt for nyheter på nett. Lukkingen av nettsider begynte så smått i 2011, men det store gjennombruddet kom i 2015. I løpet av dette året hadde mer enn halvparten av avisene innført en betalingsordning. Utviklingen har fortsatt etter dette, men i litt lavere tempo. Ved utgangen av 2019 var det 190 aviser som hadde en betalingsordning for nettsidene, mot 183 i 2018 og 175 aviser i 2017. De fleste avisene har valgt en

restriktiv løsning (hard paywall), der en stor del av de egenproduserte nyhetene er forbeholdt abonnenter.

Omtrent samtidig med lukkingen av nettsidene, har avisene innført nye modeller for salg av abonnement. Det som dominerer nå, er et opplegg med to alternativer: enten digital (vanligvis e-avis og tilgang til lukkede nyhetssaker) eller komplett (digital tilgang sammen med papiravis). Ved utgangen av 2019 var det 180 aviser som brukte denne modellen, mot 165 aviser året før.

Noen lokale ukeaviser er blitt borte

Ved utgangen av 2014 registrerte jeg at det kom ut 230 betalte papiraviser, dvs. aviser med minst en papirutgave per uke. Dette var det høyeste avistallet siden mellomkrigs-tiden. Den forrige toppen var i 1952, da gjenreisningen etter krigen gikk mot slutten og perioden med avisdød ikke hadde begynt. I det året var det 227 forskjellige aviser.

Etter 2014 har tallet på betalte papiraviser gått langsomt tilbake. Det var 228 ved utgangen av 2015, 227 ved utgangen av 2016, og 223 både i 2017 og 2018. I 2019 gikk fem aviser ut av statistikken, mens 218 var igjen. En av de 218 (Søgne og Søgne Budstikke) ble nedlagt ved årsskiftet, så fra januar 2020 har vi bare hatt 217 betalte papiraviser.

Seks aviser i minus er mye, men frafallet var enda høyere i 2008 og nesten like høyt i 2005 og 2006. Den viktigste grunnen til den negative trenden er derfor ikke at det er lagt ned så mange betalte papiraviser de siste årene, men at det ikke er startet noen nye. Den siste nykommeren er Avisa Lofoten som kom i 2015.

Det som har kommet i stedet, er nye nettaviser. Det har vært utgitt nettaviser helt siden 1990-tallet, men frem til 2015 var alle sammen gratis. Omslaget kom med den lille nett-avisen Alvdal midt i væla, som hadde lukkede sider og en betalt abonnementstjeneste. Etter hvert er den fulgt av flere. De betalte nettavisene er omtalt senere i rapporten.

Norske avisfolk har vært opptatt av avisdød siden midten av 1950-tallet. Trusselbildet har imidlertid endret seg over tid. Først dreide det seg om nr. 2-avisene, dvs. aviser som måtte gi seg på grunn av konkurransen fra en større avis på samme sted. Til tross for pressestøtten, som ble innført i 1969, var slik død en viktig del av utviklingen fra 1950-tallet og helt frem til 2000-tallet. De foreløpig siste eksemplene er Fremtiden i Drammen, som ble nedlagt i 2000, og fusjonen mellom de to konkurrentene i Bodø i 2002.

Den nye trusselen, som ble presentert på redaktørforeningens vårmøte i 1996, var forestillingen om "Papiravisens død". I stedet for en trussel mot konkurranseutsatte nr. 2-aviser, var dette en forestilling om masseutryddelse av alle slags aviser. Utryddelsen skulle først skje i løpet av ti år, men så ble fristene stadig forlenget. De siste gjentakelsene

av spådommene kom omkring 2015. Frem til korona-pandemien traff oss i mars 2020, mente de fleste at papiravisene ville leve i mange år fremover. Nå er alt blitt usikkert.

Det som har skjedd i 2019, er verken tradisjonell avisdød eller et forvarsel om "Papiravisens død". Det er i stedet en litt tilfeldig samling av hendelser som har rammet noen av våre minste og mest sårbare lokalaviser. Bak utviklingen for noen av avisene ligger det imidlertid mekanismer som man kan lære noe av.

Den første endringen i 2019 var fusjonen i Meløy, Nordland, mellom de to ukeavisene Meløyavisa (ny 1987) og Framtia (ny 2008). Den nye avisen har fått navnet Kulingen, og kom med sitt første nummer 9. januar. Fusjonen hadde vært planlagt en stund, og er omtalt i fjorårets avisrapport. I 2. halvår 2019 hadde Kulingen 2 012 i opplag, mot 1 577 for Meløyavisa og 1 604 for Framtia i 2018. To lokalaviser på samme sted er dårlig butikk, så egentlig er det rart at konkurransen har vart så lenge.

Senere kom det flere nye meldinger om nedleggelse, driftsstans eller konkurs. Tidlig på året var det stopp for Nordvestnytt, som var avis for Smøla og Aure kommuner i Møre og Romsdal. Deretter fulgte Åmliavisa (Åmli i Aust-Agder), Øy-Blikk (Giske i Møre og Romsdal) og Avis Lofoten (Leknes i Nordland). Alle er små lokale ukeaviser, og både Åmliavisa (startet i 2008) og Øy-Blikk (1985) har hatt alvorlige problemer tidligere. Avis Lofoten ble startet i 2015, som konkurrent til Lofot-Tidende, men har ikke klart å få det gjennomslaget som grunnleggerne håpet på.

Åmliavisa ble nedlagt umiddelbart, slik generalforsamlingen bestemte på sitt møte 21. mars. Den direkte årsaken var at redaktøren Camilla Glad hadde fått jobb som redaktør i Aust-Agder Blad i Risør, dvs. en litt større og mer solid avis. Det underliggende problemet var at Åmliavisa hadde hatt mange år med dårlig økonomi. Åmli kommune, med sine omtrent 1 850 innbyggere, er egentlig for liten til å ha sin egen avis.

De tre andre problemavisene ble overtatt av den unge avisentreprenøren Robin Røkke (født 1983), og forsøkt drevet videre med en ny forretningsmodell. I 2016 og 2017 hadde Røkke vært med på å etablere Midsundingen i Møre og Romsdal, den første lille lokalavisen som kombinerte en månedlig papirutgave med en oppdatert, betalt nettavis. Denne oppskriften har foreløpig fungert godt i Midsund. I 2018 hadde Midsundingen så vidt over 1 000 abonnenter, og på grunn av nettnyhetene fikk den pressestøtte for 2019. Her er det viktig å huske på at folk i Midsund var vant med en lokalavis som bare kom en gang i måneden. Midsundingen var nemlig en oppfølger av Øyavis, som hadde kommet ut hver måned helt siden 1983.

Røkkes forsøk på å gjenopplive nedlagte aviser ved hjelp av Midsund-modellen har ikke vært noen suksess. Nordvestnytt er innstilt, sannsynligvis for godt. Det viste seg at den gjelden som opprinnelig hadde stoppet avisen, var for stor til at man kunne fortsette. Avis Lofoten har så vidt prøvd den kombinerte modellen, men er nå blitt en betalt

nettavis. Øy-Blick eksisterer også. Ved årsskiftet var den en vanlig lokal ukeavis uten oppdaterte nettnyheter.

Østerdølen, som kommer ut på Koppang i Rena, ble regnet som avis i 2018 selv om den bare hadde 29 utgaver. Begrunnelsen var at den hadde en kontinuerlig utgivelse i tiden frem mot nyttår. I 2019 kom den ut enda litt sjeldnere (20 utgaver), og var ikke aktiv mot slutten av året. Derfor er den ikke regnet som avis i 2019. Den er imidlertid ikke nedlagt, og håper å være i virksomhet igjen i slutten av januar.

Sett i ettertid er det tydelig at nedleggelsene og nyetableringene etter 2014 er en del av en mer generell omdannelse av det norske avissystemet. Det viktigste er selvfølgelig den digitale satsingen til de etablerte avisene, med en omfattende digital publisering og salg av digitale abonnemeter. Men i tillegg begynner det å skje noe med selve avismønsteret. Tallet på betalte papiraviser går ned, riktignok ganske langsomt. Til gjengjeld er det blitt etablert nye, betalte nettaviser. Det er dessuten kommet en ny type publikasjoner som kombinerer en lavfrekvent papirutgave med en oppdatert, betalt nyhetstjeneste på nett. Denne utskiftingen skjer hovedsakelig i det vi må regne som utkanten av avisstrukturen, dvs. blant de minste og svakeste lokalavisene.

Skifte av frekvens

De siste årene er det mange aviser som har redusert frekvensen til papirutgaven. Dette er en nærliggende måte å redusere kostnader på. Ofte er det også en naturlig tilpasning til et redusert annonsevolum. Denne utviklingen begynte så smått rett etter 2010, og var sterkest i årene fra 2015 til 2018.

Registreringene i statistikken gjelder den frekvensen som avisen har hatt gjennom mer enn halve året. En ny frekvens som er innført etter 1. juli, dekker mindre enn et halvt år og blir derfor ikke registrert før året etter. Den siste registreringsperioden går således fra juli 2018 til juni 2019. I denne perioden har jeg registrert at fem aviser hadde redusert frekvensen. Dette er litt færre enn i årene før.

De fem som skiftet var Akershus Amtstidende, som gikk fra fem til tre utgaver i april 2019, og fire aviser (Møre-Nytt i juni 2019, Saltenposten høsten 2018, Vesteraalens Avis februar/mars 2019 og Vikebladet Vestposten i mai 2019), som alle gikk fra tre utgaver til to. Etter sommeren har det vært ytterligere tre endringer. Aura Avis gikk fra tre utgaver til to i november 2019, og Lister og Lindesnes fra fire til tre i januar 2020. Disse tre endringene er foreløpig ikke registrert.

Ved utgangen av 2012 ble det utgitt 227 forskjellige aviser. 215 av dem kommer ut fremdeles, mens tolv er nedlagt. Av de 215 avisene har 159 samme frekvens som i 2012, mens 56 aviser (26 prosent) har redusert. Ingen har gått opp. Flest endringer var det blant de gamle tredagersavisene, der 21 av 52 aviser har gått fra tre til to utgaver per uke mens to

er blitt ukeaviser og to er lagt ned. Bare 27 av de 52 avisene (52 prosent) er altså tre-dagersaviser i dag. Til gjengjeld har denne gruppen fått et tilskudd ved at åtte gamle dags-aviser har redusert frekvensen fra seks, fem eller fire til tre. Avisene det gjelder er Alta-posten og Telen som gikk fra seks til tre, Akershus Amtstidende, Hadeland, Rjukan Arbeiderblad, Sunnhordland og Sør-Trøndelag som gikk fra fem til tre, og Valdres som har gått fra fire til tre.

I de aller fleste tilfellene har sløyfing av papirutgaver blitt kombinert med økt satsing på nettnyheter. Avisene publiserer flere saker på nett, og de har innført betalingsordninger slik at det fremdeles skal være bryet verdt å betale. De som har gått ned til en eller to utgaver per uke, har også lagt vekt på at papirutgavene skal være fyldigere enn før og gi en bedre leseropplevelse.

Reduksjon av frekvensen for papirutgavene er en naturlig tilpasning til dagens medie-situasjon. Det som betyr mest, er nedgangen i annonseinntekter. I de "gode gamle dager" på 1970- og 1980-tallet opplevde svært mange lokalaviser at annonseinntektene og annonsemengden økte. Derfor kunne de øke frekvensen. Noen følte seg nærmest tvunget, de måtte komme ut oftere for at det skulle bli nok plass til alle annonsene.

Når annonsemengden går ned, er annonsene ikke lenger noe argument for at avisen "må" ha en høy frekvens. Papiravisene har heller ikke det samme behovet for å være raskt ute med siste nytt. Nå finner man de ferske lokale hendelsesnyhetene på nettet, forhåpentligvis på avisenes egne nettsider. Derfor er det helt naturlig at utviklingen fra 1970- og 1980-tallet er satt i revers, og at avisene velger den frekvensen for papiravisen som sikrer at dagens abonnenter får et best mulig totalprodukt.

Avismønster og dekningen av kommunene

Regjeringen la frem sitt forslag til ny mediepolitikk i mars 2019 (Meld. St. 17 for 2018-2019). Presentasjonen foregikk på landsmøtet til Landslaget for lokalaviser. I meldingen ble det lagt stor vekt på lokalavisene og deres betydning, og ett av de nye målene var å unngå geografiske hvite flekker (boks 6.2 s. 68). De geografiske hvite flekkene er også omtalt som blindsoner (gjelder bare Oslo) eller halvskygger. Begrepet halvskygge ble først lansert av meg i rapporten "Blindsoner og halvskygger i det norske avislandskapet" (notat nr. 5/2016, Høgskulen i Volda), og er definert som kommuner der ingen aviser har så mye som 30 prosent husstandsdekning.

De små lokalavisene har en stor del av æren for at de aller fleste kommunene i landet er dekket av minst en lokalavis. Avisdød blant de små vil derfor være en trussel mot det geografiske mangfoldet. Men alt bortfall er heldigvis ikke like ille.

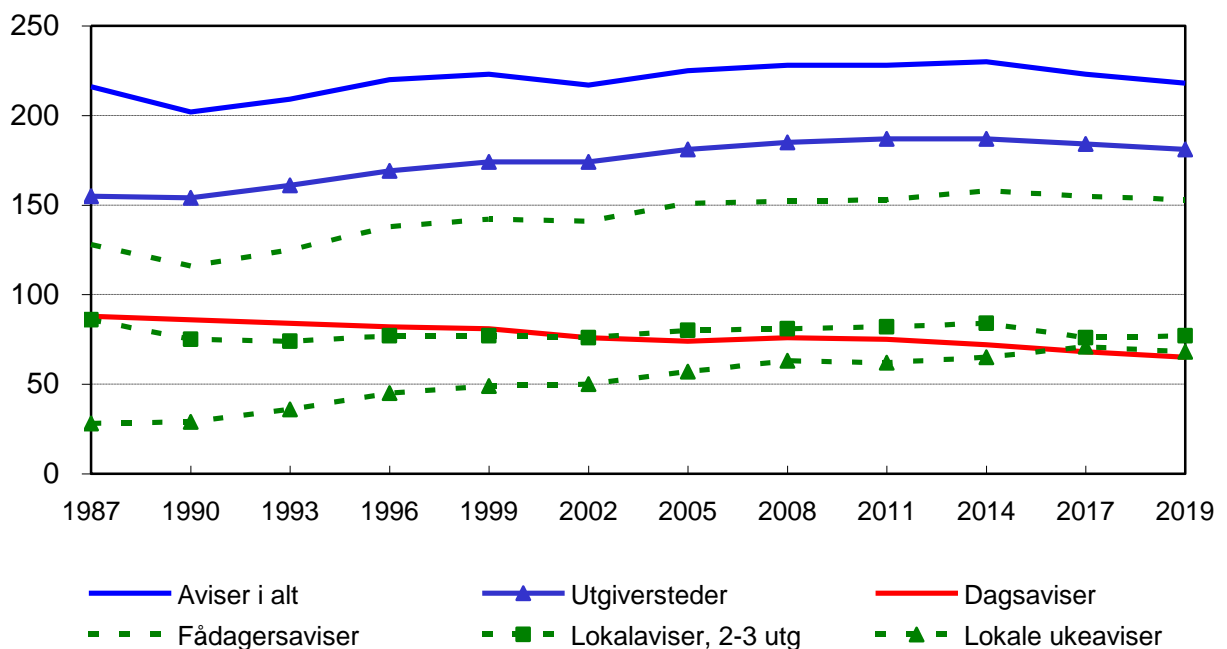
I 2019 var det fem papiraviser som gikk ut av statistikken, men bare tre av utgiverstedene ble stående uten en egen avis. Både i Meløy-området og Vest-Lofoten hadde det tidligere

vært konkurranse mellom to små lokalaviser. Nå er det en igjen. Stor-Elvdal og Rena i Hedmark, Åmli i Aust-Agder og Smøla i Møre og Romsdal har derimot mistet sin lille, helt nære avis. Tallet på utgiversteder har således gått ned fra 184 til 181.

Nedleggelsene betyr en svekkelse av den journalistiske dekningen, men de aktuelle kommunene er ikke kommet i noen halvskygge. Det skyldes at de også blir dekket av middels store dagsaviser fra nærmeste by: Østlendingen (fra Elverum) i Østerdalen, Agderposten (Arendal) i Åmli og Tidens Krav (Kristiansund) på Smøla. Disse avisene har mellom 40 og 50 prosent husstandsdekning i de aktuelle kommunene, dvs. en ganske solid posisjon. I Åmli var det også et visst salg (16 prosent husstandsdekning) av Tvedestrandsposten, en tredagersavis fra nabokommunen Tvedestrand. Da generalforsamlingen vedtok å legge ned Åmliavisa, ønsket den samtidig at Tvedestrandsposten skulle overta rollen som lokalavis for Åmli.

At de norske avisene dekker kommunene så godt, henger sammen med den måten det norske avismønsteret er sammensatt på. Vi har aviser på forskjellige geografiske nivåer, med store og mellomstore dagsaviser som dekker store geografiske områder sammen med lokale fådagersaviser som bare dekker en eller noen ganske få kommuner. Dette er et avismønster som har vokst frem over tid.

Figur 1. Aviser og utgiversteder 1987-2019



Det som er spesielt for de siste 30 årene, og det som skiller Norge fra de fleste andre land, er styrken til de lokale fådagersavisene. Lokale ukeaviser fikk pressestøtte fra 1989, og med en gang krisen etter jappetiden var overstått, var det mange som fikk lyst til å lage sin

egen avis. Nyetableringene skjedde hovedsakelig i små kommuner som allerede var dekket av en stor eller mellomstor dagsavis fra nærmeste by. Siden de lokale dagsavisene og fådagersavisene er så forskjellige, har det ikke vært noen alvorlig konkurranse mellom dem. De har heller utfylt hverandre, og utgjort en fruktbar kombinasjon.

Hvordan antall aviser og utgiversteder har utviklet seg fra slutten av 1980-tallet og fremover, går frem av figur 1. Figuren viser først og fremst hvor jevn og langsiktig utviklingen har vært. Etter 1990 har det vært vekst for antall aviser og antall utgiversteder. Tallet på dagsaviser har gått ned, mens det er blitt flere fådagersaviser. Det siste skyldes nesten bare de lokale ukeavisene, mens tallet på lokale to- og tredagersaviser har vært stabilt.

I figuren fremstår året 2014 som et vendepunkt. Frem mot 2014 var det en svak, langsiktig vekst i antall aviser og antall utgiversteder. Etter dette er veksten avløst av en svak nedgang. Men noen dramatikker har det ikke vært, ikke foreløpig.

Nye regler for opplagsberegning, 2014 og 2018

Før 2014 hadde avisene bare ett opplagstall. Lenge gjaldt det bare papirutgaven, men etter hvert ble også de som kjøpte digitale utgaver (dvs. PDF-avis og e-avis) tatt med.

Innføringen av godkjente opplagstall begynte allerede mot slutten av mellomkrigstiden, og var sluttført på begynnelsen av 1950-tallet. Det har vært noen endringer i beregningsmåten mellom 1950-tallet og 2013, men dette har ikke betydd mye for sammenlignbarheten. Derfor er det meningsfullt å lage tidsserier som dekker hele denne perioden, både for avisene samlet og for forskjellige aviskategorier. Etter 2013 er det ikke like enkelt. Det skyldes både fremveksten av digitale aviser og digitale utgaver, og at opplagstallene blir beregnet på en annen måte enn før.

Den første endringen skjedde i 2014, og det viktigste formålet var å gi bedre tall for de digitale abonnentene. Disse abonnentene hadde vært med i totalen i noen år, men bare hvis de hadde betalt ekstra for den digitale utgaven. Her var det avgjørende hvor mye de digitale abonnentene kostet i forhold til papirabonnentene. Hadde man et digitalt abonnement som kostet halvparten av papirabonnementet, ble man regnet som en halv abonnent. Med et slikt opplegg ble den digitale opplagsutviklingen grovt undervurdert.

I det systemet som ble innført fra 2014, har avisene tre forskjellige opplagstall. Dette er papir total, digital total og netto total. Det viktigste formålet med det nye systemet er å lage sammenliknbare tall for papirutgavene og de digitale utgavene. Derfor skulle alle som abonnerer på papirutgaven telle fullt, og det samme skulle alle som har tilgang til den digitale utgaven.

De som har et komplett-abonnement som kombinerer papiravisen med digital tilgang, blir dermed talt to ganger. De er papirabonnenter, og de er digitale abonnenter. Det som er kalt

netto opplagstall eller netto total, er derimot nettotall. Her er hver abonnent bare tatt med en gang, uansett om de får avisen på papir, digitalt eller begge deler. Dette totaltallet er svært likt det gamle opplagstallet, men ikke helt.

Da MBL presenterte opplagstallene for 2014, understreket de at de nye opplagstallene ikke kunne sammenliknes med de gamle. 2014 måtte derfor regnes som "år null". Dette var å overdrive forskjellene. Med noen få unntak (som Aftenposten, jf. omtalen i Avisåret 2014), dreide det seg om høyst en til to prosent. For de fleste avisene betyr det at de endringene som skyldtes skifte av metode, var mye mindre enn de reelle endringene som man ønsket å si noe om. De fleste avisene brydde seg ikke om advarselen fra MBL i det hele tatt, men kommenterte endringene fra 2013 til 2014 uten å ta noen forbehold.

Opplegget for 2014 ble gjentatt i 2015, 2016 og 2017, men i 2018 ble det endret igjen. Den mest synlige endringen var at opplagstallene ble beregnet to ganger i året, første og andre halvår. Hensikten var først og fremst å dekke reklamebransjens behov for oppdaterte tall. Siden avisenes lesertall ble oppdatert hvert halvår, mente man at opplagstallene burde følge den samme rytmen. Systemet med halvårlige opplagstall har for øvrig vært brukt i våre naboland Danmark og Sverige i en årrekke.

Ved å regne ut gjennomsnittet for første og andre halvår, vil man få et opplagstall som gjelder hele året. Foreløpig har jeg ikke sett at noen har brukt denne løsningen. I denne rapporten vil jeg heller ikke regne ut noe årsgjennomsnitt, men bare bruke tallene fra andre halvår. Dette er den samme løsningen som har vært brukt i Sverige og Danmark.

I det gamle systemet ble opplaget beregnet ut fra regnskapstall. Man visste hvor mye avisen hadde fått i opplagsinntekter, og hva som var den gjennomsnittlige prisen for et årsabonnement, og beregnet opplaget ut fra det. (I tillegg var det regler for frieksemplarer og eksemplarer solgt med rabatt.) I det nye systemet har man i stedet talt opp antall abonnenter. Dette betyr blant annet at de som har kjøpt et billig introduksjonstilbud, blir talt med. Dette gjør at opplagstallene er blitt litt høyere.

For de fleste avisene har overgangen til det nye systemet betydd at de har fått en økning i opplaget på mellom to og fire prosent. For noen store aviser, som har vært aktive i sin bruk av billige introduksjonstilbud, har utslaget vært enda større. MBL mener selv at totalen for alle aviser er blitt mellom tre og fem prosent høyere på grunn av de nye reglene. Purister vil nok si at dette ødelegger mulighetene for sammenlikning over tid.

På grunn av de nye reglene er det svært vanskelig å beskrive opplagsutviklingen fra 2017 til 2018, både for enkeltaviser og for avisene totalt. Hvis en avis har to prosent høyere opplag i 2018 enn den hadde i 2017, har den da gått frem, gått tilbake eller stått stille? Hvis man har et lengre tidsperspektiv, er virkningen av de nye opplagsreglene ikke like viktig. For den som vil se på utviklingen fra 2010 til 2025, for eksempel, betyr det ikke så mye at det var et hopp på noen få prosent fra 2017 til 2018. I denne rapporten vil jeg

hoppe over 2018, og bare sammenlikne opplagstallene fra 2017 med tallene fra andre halvår 2019. Så lenge målefeilen er mindre enn den reelle differansen som man vil registrere, kan dette forsvares.

Dagens Næringsliv og Dagbladet: to problemaviser som betyr mye for totalen

Når man skal lage opplagsstatistikk, er idealet at alle aviser har et godkjent opplag og at tallene er sammenlignbare. Gjennom årene har det vært en god del avvik fra dette idealet. Det vanligste er små aviser og nystartede aviser som ikke har fått opplaget kontrollert. Her har jeg ofte brukt egne anslag. Selv om de skulle bomme litt, betyr det lite for totalen.

Verre er det når store aviser mangler opplagstall. Før 2016 var dette ikke noe problem. Fra 2016 og fremover har det imidlertid manglet opplagstall for Dagens Næringsliv. I 2019 har også Dagbladet laget uorden i regnskapet, ved at Dagbladet Pluss ble skilt ut som en egen publikasjon.

Mangelen på opplysninger fra Dagens Næringsliv skyldes faglig uenighet. Avisen mener at opplagsreglene til MBL ikke gir noe riktig bilde av salget, og har derfor valgt å regne opplag på sin egen måte. Etter 2017 har avisen holdt disse tallene for seg selv, dvs. det finnes ikke noe alternativ til de vanlige opplagstallene fra MBL.

Avisens offisielle tall for 2015 var 74 529 (netto total), 56 969 (papir) og 18 854 (digital). I rapportene for 2016 og 2017 brukte jeg disse tallene til å lage egne anslag, både for totalen, for papiroplaget og det digitale opplaget.

Nå er det gått to år til, og uten gode holdepunkter er det ikke mulig å lage oppdaterte anslag for totalopplaget og det digitale opplaget. For papiroplaget er det litt bedre, siden Dagens Næringsliv fremdeles har lesertall som gjelder papirutgaven.

Hvis hvert papireksemplar av Dagens Næringsliv ble lest av like mange personer i 2019 som i 2015 (3,87), betyr de siste lesertallene for papiravisen at papiroplaget har vært omtrent 37 000 i andre halvår 2019. Endringene i lesevaner kan imidlertid ha gjort at hvert papireksemplar blir lest av færre enn før. Da må papiroplaget i 2019 ha vært litt høyere. Derfor har jeg anslått at Dagens Næringsliv hadde et papiroplag på 40 000 i 2019. Eierskapet NHST skriver i sin årsmelding for 2018 at "det var også i fjor en vekst i antall digitale abonnement, men en betydelig nedgang i løssalg og papirabonnement." (s.12). For totalopplaget og det digitale opplaget er det ikke mulig å lage noe tilvarende anslag.

Problemet med Dagbladet er at avisen har gått over til å regne Dagbladet Pluss som en selvstendig digital publikasjon. Dette skjedde ved årsskiftet 2018/2019. Dermed sank totalopplaget til det vanlige Dagbladet fra 86 144 i andre halvår 2018, til 32 229 i første halvår 2019. Dette er en ren administrativ avgjørelse, dvs. det er en endring på papiret som ikke henger sammen med noen reell endring av salget.

Dagbladet Pluss ble startet som et digitalt abonnementstilbud i 2013, og inneholder en elektronisk utgave av papirutgaven pluss tilgang til de lukkede sakene (pluss-sakene) på Dagbladets vanlige nettsider. For publikum var det ingen forskjell mellom det de fikk som abonnent på Dagbladet Pluss, og det de fikk som digital abonnent på en vanlig lokalavis. (Dette har forandret seg litt over tid, etter hvert som de fleste lokalaviser har stengt en stadig større del av sidene.) Det er derfor helt naturlig at opplaget til Dagbladet Pluss har vært regnet med i totalopplaget til Dagbladet. De første årene gikk utviklingen smått, men fra 2016 og fremover har Dagbladet Pluss hatt en betydelig vekst. Fra 2018 har opplaget til Dagbladet Pluss vært høyere enn papiroplaget.

Målet med denne statistikken er å beskrive avisenes utvikling på en systematisk og mest mulig fullstendig måte. Da vil det være galt å bruke tall som forteller at totalopplaget til Dagbladet ble mer enn halvert fra 2017 til 2019. Realiteten er jo at avisen har hatt en kraftig vekst i denne perioden. Hvis opplaget til Dagbladet Pluss holdes utenfor, får man også et alt for lavt totaltall for de avisene som er med i statistikken (jf. de nederste linjene i tabell 3 i vedlegget). På forhånd er totalopplaget til Dagens Næringsliv holdt utenfor statistikken, det får være nok.

For andre halvår 2019 oppga Dagbladet at det hadde et papiroplag på 31 129, et digitalt opplag på 1 455 og et totalopplag på 32 584. Utrekningen av totalopplag (netto total) kan ofte være komplisert, men her dreier det seg om enkel summering. Når man legger sammen tallene for Dagbladet og Dagbladet Pluss, blir resultatet at Dagbladet har et totalopplag på 104 188 og et digitalt opplag på 73 059.

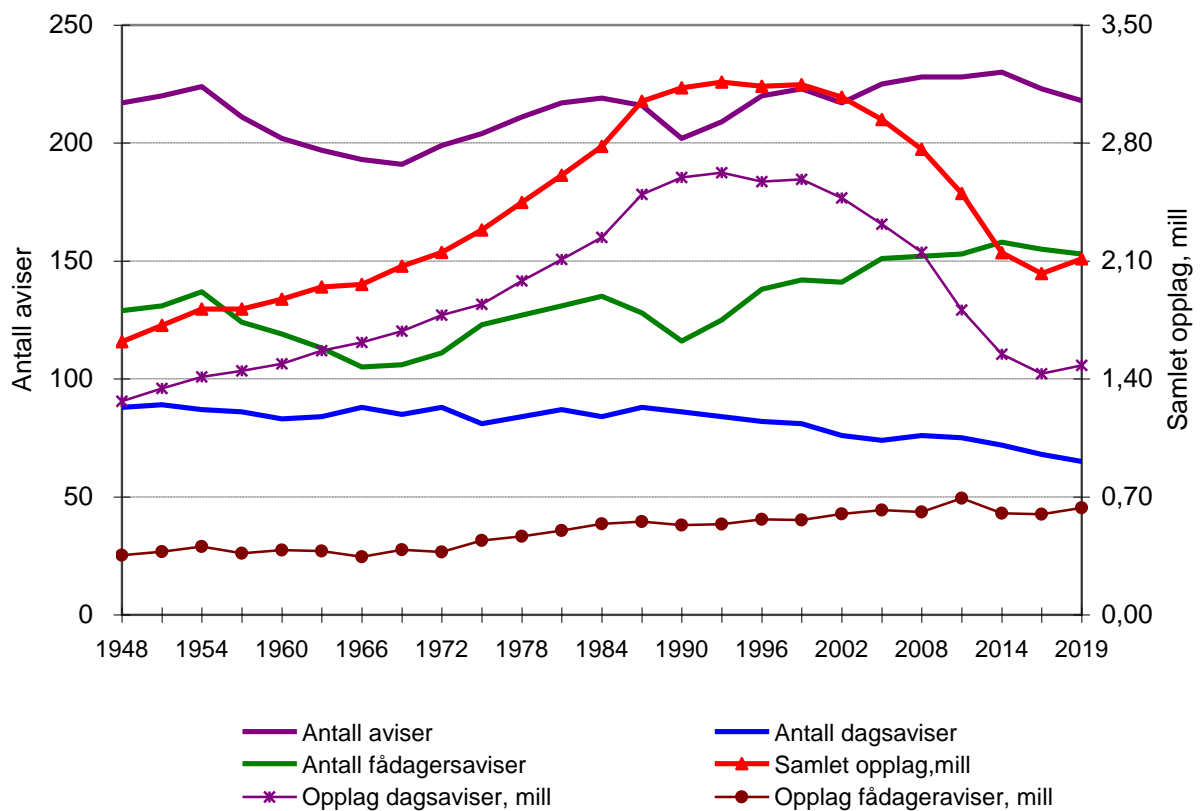
Opplaget øker

Både antall aviser og samlet opplag er gode indikatorer på hvordan avisene klarer seg. Med de opplysningene jeg har registrert, er det mulig å lage tidsserier som går helt tilbake til den første etterkrigstiden. I dagens situasjon, hvor det skjer svært mye og hvor fremtiden er uvis, er det fristende å kaste et langt blikk bakover. Dette er gjort i figur 2, som viser hvordan antall aviser og samlet opplag har utviklet seg helt siden 1948. Utviklingen har ikke vært den samme for dagsavisene og fådagersavisene, og derfor er det skilt mellom disse to gruppene. Dette er et enkelt skille, men det viser forskjeller som er overraskende store.

Linjen for samlet opplag er mest karakteristisk, med en jevn, langsiktig vekst frem til begynnelsen av 1990-tallet, så omtrent ti år med stabilitet eller stagnasjon, og deretter brå nedgang. Formen kan sammenliknes med silhuetten til en ås eller et lite fjell. Voldinger vil kanskje tenke på Rotsethornet. I figuren er det ikke korrigert for økningen i folketall. Det betyr at den svake veksten fra midten av 1960-tallet til midten av 1970-tallet egentlig er en stagnasjon, og at stabiliteten på 1990-tallet egentlig er tilbakegang. At det samlede opplaget i 2015 (2 018 000) er nede på nivået fra 1970, sier egentlig alt.

Opplaget for dagsavisene har svingt på samme måte som totalopplaget, med et toppnivå på 1990-tallet, deretter mange år med dramatisk fall og til slutt en oppbremsing og mulig vekst. Kurven for fådagersavisene ser helt annerledes ut, med vekst fra 1975 til 2011 og deretter en litt ujevn stagnasjon. I den første perioden skyldes veksten både at det ble startet nye fådagersaviser, og at mange aviser hadde en positiv opplagsutvikling. Etter 2011 har det betydd litt for totalen at åtte etablerte dagsaviser har redusert frekvensen og blitt fådagersaviser. I andre halvår 2019 hadde disse åtte et samlet opplag på 49 000.

Figur 2. Antall aviser og opplag, 1948 til 2019



I min avisstatistikk er det året 1994 som representerer opplagsrekorden. Da hadde vi 212 aviser, og de hadde et samlet opplag på 3 172 000. Etter toppen i 1994 fulgte noen år med litt usystematiske svingninger. 1997 (opplag 3 167 000) var det siste året med pluss - men deretter gikk det bare nedover. Fra 1998 til 2003 var fallet relativt beskjedent, men så gikk det raskere. Den aller dårligste perioden var fra 2009 til 2015, da den årlige nedgangen alltid var større enn 2,0 prosent.

Det første lyspunktet kom i 2016, da totalen bare sank med 1,1 prosent og 40 prosent av avisene hadde fremgang. Så ble 2017 enda litt bedre, med fremgang (riktignok liten) for første gang siden 1997. I Avisåret 2017 brukte jeg mye plass på å vise at dette ikke var et tilfeldig blaff, men representerte et brudd med en langsiktig, negativ trend.

Omslaget i 2016 og 2017 skyldes at det store flertall av aviser satset digitalt. De innførte betalingsordninger for nettsidene, og de lagde abonnementsordninger som belønnet dem som sløyfet papiret. Den positive utviklingen har åpenbart fortsatt i 2018 og 2019, men det er ikke helt klart hvor sterk den reelle økningen har vært.

Trendlinjene i figur 2 er forlenget med tall som gjelder andre halvår 2019. Da var totalen 2 114 000, dvs. en klar økning fra 2 026 000 i 2017 (jf. tabell 3 i vedlegget). Totalopplaget til Dagens Næringsliv er ikke med i dette tallet, så den riktige totalen er sannsynligvis mellom 2 180 000 og 2 190 000. Da blir endringen omtrent syv prosent. Med en så stor økning kan vi være rimelig sikre på at det har vært en reell vekst, dvs. at forskjellen fra 2017 ikke bare skyldes de nye og liberale opplagsreglene.

Opplysningene i figur 2 og tabell 3 gjelder det samlede opplaget til papiravisene, dvs. aviser som fremdeles har en egen utgave på papir. I tillegg kommer opplaget til de betalte nettavisene. Som det går frem av et senere kapittel, er det ikke etablert noen standard for hvilke av disse avisene som skal regnes med. VG + står alene for omtrent 200 000, men også Nettavisen (9 716), VOI.no og noen andre gir et merkbart tilskudd til totalen. Totalen for papiraviser og betalte nettaviser blir omtrent 2 400 000, dvs. vi er tilbake til nivået fra 2011 eller 2012.

Tabell A. Noen mål for opplagsutvikling, 1999 til 2019¹⁾. Aviser med sammenlignbare opplagstall

| | 1999 | 2011 | 2015 | 2017 | 2019, 2 halvår |
|-------------------------------------|-------|-------|-------|-------|---------------------|
| Aviser med fremgang, prosent | 56 | 22 | 14 | 45 | 71 |
| Median for prosent endring, alle | 0,2 | -1,7 | -4,0 | -0,5 | 6 |
| Median for pst. endring, dagsaviser | -0,2 | -2,7 | -5,4 | 1,3 | 9 |
| Median for pst. endring, fådagers | 0,6 | -1,3 | -3,0 | -1,3 | 3 |
| Aviser med sammenlignbare tall | 209 | 225 | 221 | 219 | 217 |
| Samlet opplag, 1 000 | 3 146 | 2 501 | 2 041 | 2 026 | 2 114 ²⁾ |

1) Regler for opplagsberegning er endret i 2014 og 2018.

2) Opplag for Dagens Næringsliv er ikke med.

Siden totaltallet er usikkert, får vi det beste inntrykket av opplagsutviklingen ved å se på tall for hver enkelt avis. Når vi ser bort fra Dagens Næringsliv, blir det 217 aviser som har godkjente og sammenlignbare opplagstall for 2017 og 2019. Av disse var det 155 som hadde hatt fremgang, altså 71 prosent (tabell A). Som det går frem av tabellen, så må vi tilbake til 1990-tallet for å finne et år der mer enn halvparten av avisene hadde gått frem.

Tabellen viser også hvordan medianen for opplagsutvikling har vært i 2019 og noen utvalgte år tidligere. Medianen er verdien til den avisen som ligger midt i en rangert liste – i dette tilfellet en liste som er rangert etter prosentvis endring av opplaget. Det samlede opplaget er sterkt påvirket av tallene til noen få store aviser, og derfor gir medianen et mer robust bilde av utviklingen.

I tabellen er det tatt med tre medianverdier, en for alle aviser, en for dagsaviser og en for fådagersaviser. I 2019 var medianen for alle aviser seks prosent. Halvparten av alle aviser hadde altså hatt en fremgang på seks prosent eller mer. Dette er mye, og klart større enn det plusset som eventuelt kunne skyldes de nye opplagsreglene.

Året 2015 er med i tabellen for å minne om hvor alvorlig situasjonen var. Dette var virkelig et dårlig år. Medianen for alle aviser var minus 4,0. Mer enn halvparten av alle aviser hadde altså gått tilbake med mer enn 4,0 prosent. Dagsavisene var aller hardest rammet, blant dem var medianen minus 5,4 prosent.

Etter 2015 har det snudd, og det er tydelig at utviklingen har vært mest positiv for dagsavisene. I 2019 var det 64 dagsaviser som hadde sammenlignbare opplagstall for 2017 og 2019. Det var bare fem av dem som hadde gått tilbake, og medianen var pluss ni prosent. Fådagersavisene gjorde det litt dårligere, med 96 som gikk frem og 57 som gikk tilbake. Medianen for denne gruppen var tre prosent. Når vi tar hensyn til endringen av opplagsregler, betyr det at de har stått omtrent stille.

Papir og digital

I andre halvår 2019 var totalopplaget 2 114 000, jf. omtalen ovenfor. Dagens Næringsliv er da ikke med. Det samlede digitale opplaget, igjen uten Dagens Næringsliv, var 1 913 000. Dette er 90 prosent av totalen, og en økning på 11 prosent fra 2017. Økningen skyldes både at avisene har fått flere rene digitalabonnenter, og at noen aviser har skiftet til abonnementsmodellen med komplett eller digital (tabell 11 i vedlegget). Da har de som før var rene papirabonnenter, blitt digitalabonnenter også.

Samlet opplag for papirutgavene var 1 396 000 når anslaget for Dagens Næringsliv er med. Dette er en nedgang på 14 prosent fra 2017. Uten Dagens Næringsliv blir summen 1 356 000 (tabell B). Det er 66 prosent av totalen. Omtrent en tredjedel av avisenes abonnenter har altså valgt å forlate papiret, og bare kjøpt avisen digitalt.

Ved de siste presentasjonene av opplagstall har de digitale opplagstallene fått størst oppmerksomhet. Vi må likevel ikke glemme at papiret fremdeles er en viktig del av avisverdenen. For det første, så kommer en uforholdsmessig stor del av annonseinntektene fra papirutgavene. Og for det andre, så byr trykking og distribusjon av papirutgavene på helt spesielle økonomiske og praktiske problemer. Avisene er avhengige av at det finnes en

infrastruktur med trykkerier og avisbud, og her må det være et visst volum for at systemet kan fungere.

Postens avisdistribusjon har lenge vært et problem. Det finmaskede systemet for løssalg av aviser er også under press. På det høyeste var samlet opplag for VG og Dagbladet litt over 600 000, og så sent som i 2002 var det 582 000. Inntektene fra dette salget gjorde at det var attraktivt for dagligvarebutikker, kiosker og bensinstasjoner over hele landet å sette opp et avisstativ. I andre halvår 2019 hadde VG og Dagbladet bare et samlet papir-opplag på 87 000. Løssalgspriene har økt mye de siste årene, men likevel blir det ikke mange kroner per utsalgssted av slikt.

Papiroplaget er konkret og entydig, med et bestemt antall eksemplarer som blir trykket og distribuert. De digitale abonnementene har en annen karakter. Her finner vi både dem som har valgt bort papiret og bare kjøper (og leser) avisinnholdet digitalt, komplett-abonnenter (dvs. papir pluss digital) som leser avisen på alle plattformer, og komplett-abonnenter som ikke vet eller ikke bryr seg om at de også kan lese avisen på en skjerm.

Siden de digitale opplagstallene er mangetydige, synes jeg det er vanskelig å bruke dem direkte. I stedet bruker jeg et mål som er kalt digitalt tillegg. Det er differansen mellom totalopplaget og papiroplaget til hver enkelt avis. Det digitale tillegget er et rimelig godt anslag for hvor mange som bare har kjøpt avisen digitalt, og det gir sammenlignbare tall for aviser som har helt forskjellige opplegg for salg av sine digitale utgaver.

Tolv aviser var uten digitalt tillegg i andre halvår 2019, som regel fordi de ikke hadde noe digitalt opplag. De andre hadde et samlet digitalt tillegg på 718 000. Dette er 34 prosent av totalen (tabell B). I 2017 var den tilsvarende andelen 19,9 prosent, mens den var 7,2 prosent i 2015 og 4,2 prosent i 2014. Dette er en svært tydelig vekst.

Forholdet mellom totalopplag og digitalt tillegg varierer mye, både fra avis til avis og mellom grupper av aviser. Denne gangen var det Bergensavisen og Finnmark Dagblad som kom høyest blant abonnementsavisene. For dem utgjorde det digitale tillegget 62 prosent av totalen. Åtte andre hadde også et digitalt tillegg på 50 prosent eller mer. Medianen, regnet ut for alle aviser, var 24 prosent. I 2017 var det høyeste digitale tillegget 48 prosent, og bare 12 aviser hadde et digitalt tillegg på 30 prosent eller mer.

Tabell B viser totalopplag, papiroplag, digitalt opplag og digitalt tillegg for forskjellige kategorier av aviser. Det er også tatt med sammenlignbare tall fra 2017 og 2015. Tallene for 2017 og 2015 gjelder de avisene som tilhørte de forskjellige kategoriene i dette året, dvs. det er ikke korrigert for at noen aviser har redusert frekvensen slik at de er kommet i en ny kategori.

I 2019 var utviklingen i retning av heldigitale abonnenter kommet lengst blant storby-avisene, med 54 prosent for Bergens Tidende, 52 prosent for Aftenposten og 46 prosent

for Adresseavisen og Stavanger Aftenblad. For de fire avisene under ett var andelen 50,6 prosent. De tre nr. 2-avisene i storbyene kom nesten like høyt. Deretter var det et godt stykke ned til den store gruppen av ledende lokale dagsaviser, som hadde 39,8 prosent. Den store gruppen av lokale to- og tredagersaviser hadde 23,8 prosent, mens de lokale ukeavisene bare hadde 14,1.

Tabell B. Totalopplag, papiroplag og digitalt opplag 2019 etter type avis. 1 000 eksemplarer

| | Netto total | Papir total | Digital total | Digitalt tillegg | Dig. tillegg, pst | | | Ant. aviser |
|--------------------------------------|-------------|-------------|---------------|------------------|-------------------|--------------------|--------------------|-------------|
| | | | | | 2019 | 2017 ²⁾ | 2015 ²⁾ | |
| Løssalgsaviser ¹⁾ | 166 | 87 | 82 | 80 | 47,8 | 23,9 | 7,9 | 2 |
| Storbyaviser | 465 | 230 | 457 | 235 | 50,6 | 33,0 | 15,2 | 4 |
| Nr. 2, store byer | 50 | 26 | 48 | 24 | 48,3 | 20,5 | 1,7 | 3 |
| Riksspr. meningsaviser ³⁾ | 108 | 85 | 103 | 23 | 21,5 | 26,6 | 14,4 | 8 |
| Lok. dagsaviser, ledende | 663 | 400 | 654 | 264 | 39,8 | 20,6 | 5,5 | 46 |
| Lokale dagsaviser, nr. 2 | 27 | 17 | 25 | 10 | 28,5 | 25,5 | 10,1 | 2 |
| Lokale 2-3 dagersaviser | 379 | 288 | 365 | 90 | 23,8 | 8,2 | 1,9 | 76 |
| Lokale ukeaviser | 152 | 130 | 117 | 21 | 14,1 | 4,3 | 0,8 | 69 |
| Nasjonale fådagersaviser | 104 | 94 | 62 | 10 | 9,8 | 5,5 | 2,1 | 8 |
| Alle aviser ^{2,3)} | 2 114 | 1 356 | 1 913 | 718 | 34,0 | 19,9 | 7,2 | 218 |

1) Opplag 203 000 for VG+ er ikke med.

2) Gjelder de avisene som var med i kategorien dette året.

3) Dagens Næringsliv er ikke med for 2019, verken papir eller total. Opplagene for 2017 er anslått.

Tallene som gjelder storbyaviser og de tre kategoriene av lokalaviser gjelder enten svært mange aviser, eller de kommer fra en kategori der det er liten innbyrdes spredning. Dermed kan vi være sikre på at tallene beskriver generelle tendenser. Storbyavisene er kommet lengst i overgangen fra papir til digital, og de lokale dagsavisene er også kommet langt. Fådagersavisene ligger et stykke bak, og det er en tydelig forskjell mellom to- og tredagersavisene og ukeavisene.

For de andre små kategoriene er det vanskeligere å trekke noen klare konklusjoner. Blant de rikssprede meningsavisene er det et stort spenn, med Dagen og Vårt Land som de mest digitale (38 og 36 prosent digitalt tillegg), og Klassekampen som den mest papirvennlige (10 prosent). Både Klassekampen og Dagen har hatt en solid økning i samlet opplag fra 2017 til 2019, så det er tydelig at det fremdeles finnes flere veier til suksess. Det er også stor spredning i gruppen av nasjonale fådagersaviser, men som helhet er gruppen fremdeles sterkt knyttet til papiret.

Kolonnene som gjelder 2015 og 2017 viser at gruppen av storbyaviser har ligget foran i utviklingen hele tiden, med 15,2 prosent i 2015, 33,0 prosent i 2017 og 50,6 prosent i

2019. For de andre kategoriene har utviklingen ikke vært like entydig. Både de lokale dagsavisene og de lokale to- og tredagersavisene tilhørte baktroppen i 2015, men har deretter gått mye frem.

En viktig årsak til den digitale veksten i disse gruppene, er at mange av dem er eid av Amedia, Schibsted eller Polaris. Kjedene har arbeidet systematisk med å innføre digitale løsninger, og de har lagt stor vekt på at nettsidene skal være mest mulig attraktive. Avisene har altså fulgt samme eller omtrent samme oppskrift, de har fått den nødvendige praktiske hjelpen, og dette har vært effektivt. Nesten alle avisene i de to gruppene av riks-sprede meningsaviser står derimot utenfor de store konsernene, og har derfor måttet finne sine egne løsninger.

Betalte nettaviser

Den første rene nettavisen med betaling var Alvdal midt i væla. Den startet virksomheten våren 2015, og må regnes som et vellykket prosjekt. I andre halvår hadde den og søsteravisen Tynsetingen nesten 2 000 i opplag, dvs. langt over den grensen på 1 000 eksemplarer som mange små lokalaviser sliter med å greie. Fra og med 2017 har den fått pressestøtte, utvilsomt et viktig tilskudd til driften.

I årene rett før Alvdal midt i væla ble lansert, var det mange som forventet at det ville bli en vekst for slike publikasjoner. Pressestøtten var blitt plattformnøytral i 2014, nettopp for å oppmuntre til digital etablering. Det tradisjonelle alternativet for potensielle avisgründere, altså å starte en betalt papiravis, var samtidig blitt mindre attraktivt. Etter 2015 er det ikke startet noen ny lokal papiravis.

Utviklingen for de etablerte avisene bidro også, ved at de skapte et mer betalingsvennlig klima. Etter en lang periode der nettnyheter var gratis, har det store flertall av aviser nå innført strenge betalingsordninger. Det er plusstegn, merking "for abonnenter" og hengelåser overalt. Innføringen av betalingsløsninger begynte så smått i 2011, og allerede fra 2016/2017 var en streng stengning av nettnyheterne blitt det normale (jf. tabell 10). Det er stor forskjell på å starte en betalt, lokal nettavis når alle andre tilbyr lokale nyheter gratis, og å gjøre det når lukkede, eksklusive nettsider er blitt normalen.

Det man kan konstatere ved utgangen av 2019, dvs. fire og et halvt år etter at Alvdal midt i væla hadde startet, er at utviklingen for de betalte nettavisene har begynt. Det er startet en del nye betalte nettaviser, noen etablerte nettaviser har begynt å ta betaling, og noen små lokalaviser har sløffet papiret. Oversikten i tabell 7 viser at vi nå har minst 17 betalte nettaviser, og seks av dem er virksomheter som er startet i 2017, 2018 eller 2019.

Det første problemet for den som vil følge utviklingen til de betalte nettavisene, er at situasjonen fremdeles må karakteriseres som uryddig og uoversiktlig. Det er ikke etablert

noen felles standarder, i stedet skjer det en utprøving av flere forskjellige modeller. En del av de betalte nettavisene befinner seg "under radaren", slik at de er vanskelig å finne.

For de etablerte papiravisene er det ikke slik. Alle eller nesten alle papiraviser har vært og er medlemmer av MBL og/eller LLA, de får sine opplag kontrollert, og svært mange av dem får pressestøtte. Opplagskontrollen for andre halvår 2019 hadde godkjente opplagstall for 217 av de 218 papiravisene som er med i årets statistikk. (Det eneste unntaket var Dagens Næringsliv.) 146 av de 218 avisene er med på Medietilsynets liste over aviser som fikk pressestøtte i 2019. Med slike opplysninger er det enkelt å lage statistikk.

For andre halvår 2019 var det syv betalte nettaviser som hadde godkjente opplagstall. I tillegg til Alvdal midt i væla/Tynsetingen (1 956) var det Avisen Lofoten (651), Karmøy-nytt (1 219), Midsundingen (1 065), Nettavisen (15 321), Stord24 (1 009) og VOL, Vesterålen Online (4 826). Midsundingen utgir også et månedsmagasin på papir, jf. omtalen tidligere. Til sammen hadde disse avisen et opplag på 26 000, dvs. de utgjør ikke noe viktig tilskudd til det norske aviskonsumet. Nettavisen sto for mer enn halvparten av denne totalen. Videre er det oppgitt digitale opplagstall for Dagbladet Pluss (71 604) og VG + (203 100).

På Medietilsynets liste over de som fikk pressestøtte i 2019, var det bare fem betalte nettaviser: Alvdal midt i væla/Tynsetingen, Avisen Lofoten, Midsundingen, Minerva og VOL, Vesterålen online. Dette er publikasjoner som har vært i drift og kvalifisert seg til støtte i 2018, og som har fått penger i 2019. Avisen Lofoten har riktignok skiftet status underveis. Den kvalifiserte seg til støtte i 2018 da den var papiravis, og fikk støtte i 2019 etter at den var blitt ren nettavis.

I tillegg til de avisene som fikk støtte, er det to andre betalte publikasjoner som mener at de er støtteverdige nettaviser: Dagbladet Pluss og Nett.no. Deres klage på avslaget er nå til behandling i Medieklagenemnda.

Det er altså bare en liten håndfull betalte nettaviser som har fått godkjente opplagstall eller er innvilget pressestøtte. Alle som har fulgt med litt, vet at det finnes flere andre. I den forrige utgaven av avisrapporten var det en omtale av Bodø Nu og dens lille kjede av betalte byaviser, og av de små lokalavisene Gausdøl'n og Geita. Bodø Nu, Rana No og Vefsn No lever fremdeles, det samme gjør Gausdøl'n og Geita.

En fersk oversikt der det også finnes betalte nettaviser, er Medietilsynets nye liste over "Aviser i Norge". Listen, som er en del av Medietilsynets planlagte mediemangfold-regnskap, ble lagt ut på tilsynets nettsider 25. februar 2020. En titt på listen viser at den, i tillegg til betalte papiraviser, også inneholder gratis papiraviser, betalte nettaviser og gratis nettaviser.

Listen har et visst preg av roteloft, dvs. det er vanskelig å se hvilke kriterier som er brukt for å avgjøre hvem som skal være med. For de betalte nettpublikasjonene gjelder det særlig skillet mellom aviser og fagblader. Både E24 og Nett.no er med, for eksempel, selv om Nett.no er for mye fagblad til å få pressestøtte som avis.

På listen til Medietilsynet er det ført opp noen betalte nettaviser som ikke er nevnt ovenfor. De nye titlene jeg har funnet er Follaldsportal/Follalds marked, iSandnessjøen, Kvinesdal24, Porten.no og Rørosnytt, altså fem ekstra titler.

Kvinesdal24 og iSandnessjøen utgis av en lokal papiravis, hhv. Lister og Helgelendingen. Tilgang til disse nettavisene kan kjøpes som et selvstendig abonnement, mens de er gratis for alle som abonnerer på moderavisen. Siden de ikke tar reell betaling av alle sine abonnenter, kan de ikke regnes som selvstendige betalte publikasjoner. Follaldsportal og Rørosnytt er derimot vanlige betalte nettaviser, kanskje også Porten.no.

Helgelendingen og iSandnessjøen blir utgitt av Amedia. Amedia har også satset på andre betalte nettaviser i 2019 og 2020. Mest kjent er det at Amedia har startet den betalte nettavisen Nidaros i Trondheim. Videre har Amedia-avisene startet en rekke betalte byaviser med samme modell som iSandnessjøen: BodøBy (Avisa Nordland), Kirkenes By (Finnmarken), MittJessheim og MittLillestrøm (Romerikes Blad) og Toten Idag (Oppland Arbeiderblad). I desember 2019 kjøpte Amedia Bodø Nu og dens to søsteraviser i Rana (Rana.no) og Mosjøen (Vefsn.no). Amedia pleier å ha en mening med det de gjør, så her kan man forvente at det vil skje mye fremover.

Listen over publikasjoner som søkte om pressestøtte for 2020, ble offentliggjort i april 2020. På denne listen var det 11 publikasjoner som ikke allerede mottok støtte. Alle var betalte nettaviser. Dagbladet Pluss og Nett.no hadde også søkt for 2019. De ni andre var lokalavisene Bodø Nu, Karmøynytt, Porten.no, Rana No, Stord24 og Vefsn No, og spesialpublikasjonene Computerworld, Medier24 og Trav365.

Av de titlene som er nevnt ovenfor, er det noen som utvilsomt må regnes som betalte nettaviser. Det er også noen som det er grunn til å diskutere, og noen som jeg mener faller utenfor. For å lage den oversikten over betalte nettaviser som finnes i tabell 7 i vedlegget, har jeg brukt tre enkle kriterier.

For det første: den betalte nettsiden skal være laget av en selvstendig redaksjon og nettsiden skal være redaksjonens hovedprodukt. Dette betyr, etter min mening, at VG+ ikke bør regnes med. Nyhetsorganisasjonen VG lager også papiravis og vanlige nyhetsnettsider, og disse plattformene er fremdeles minst like viktige som VG+.

De tre organisasjonene Bodø Nu, Minerva og Midsundingen produserer også en betalt nettavis sammen med en lavfrekvent publikasjon på papir. For dem er et ingen tvil om at nettavisen er blitt hovedproduktet. De hører altså hjemme på en liste over betalte nett-

aviser. Minerva og Midsundingen får allerede pressestøtte som nettaviser, og Bodø Nu er blant søkerne for 2020.

Det andre kravet er at nettavisen skal ta reell betaling av brukerne. Dette er samme krav som for betalte papiraviser. Ovenfor er det allerede nevnt noen eksempler på lokale nettaviser som er produsert av eller i samarbeid med en etablert lokalavis, som Kvinesdal24 og iSandnessjøen. Siden de som abonnerer på hovedavisen får tilgang til nettavisen gratis, tilfredsstillers disse nettavisene ikke kravet om reell betaling.

En litt annen variant er brukt av Porten.no i Årdal i Sogn. Porten.no ble startet i 2014, og ble betalt nettavis i 2018. Porten.no er eid av det lokale bredbånds- og kabelnettet Årdalsnett AS, og den første tiden var abonnementet gratis for de som er fiber- eller bredbåndskunder hos Årdalsnett. Avisen skriver selv at denne ordningen bare skal gjelde ut 2019. Porten.no var derfor ikke en vanlig betalt nettavis mot slutten av 2019, men er likevel tatt med i tabellen.

Det tredje kriteriet gjelder type innhold. For nettpublikasjonene går det viktigste skillet mellom de som har "dagspressekarakter", og de som må regnes som fagblader. Begrepet dagspressekarakter er hentet fra diskusjonene om pressestøtten, og blir brukt om journalistiske publikasjoner som enten har et bredt, allment innhold eller som representerer bestemte politiske eller ideologiske retninger.

Nett.no fikk ikke pressestøtte for 2019 fordi Medietilsynet og Tilskuddsutvalget for produksjonstilskudd mente at den ikke var allmenn nok. Den har imidlertid bedt om omkamp ved å søke for 2020 også. Denne gangen er den fulgt av tre andre spesialpublikasjoner: Computerworld, Medier24 og Trav365. Dersom noen av disse får støtte for 2020, vil det ganske sikkert komme enda flere slike søkere i 2021.

Skillet mellom aviser og fagblader er godt forankret i historien til pressestøtten og moms-fritaket, og må regnes som uproblematisk selv om det finnes ett eller to unntak. I denne rapporten vil jeg bruke den samme avgrensingen som for papiraviser, dvs. at Computerworld, Medier24, Nett.no og Trav365 ikke er med.

Ved å bruke disse tre filtrene på gruppen av betalte nettaviser, blir resultatet den listen på 17 publikasjoner som finnes i tabell 7 i vedlegget. Dette tallet må taes med to viktige forbehold. Det ene er at jeg bare har sett gjennom lett tilgjengelige lister, og tatt med de som er åpenbare kandidater. Hvis man hadde lett mer systematisk, er det godt mulig at det ville dukke opp noen flere.

Det andre forbeholdet gjelder omfanget av nyhetsproduksjonen. Den vanlige avisstatistikken gjelder bare aviser som kommer ut minst en gang per uke. For å få pressestøtte må avisen ikke bare tilfredsstillers dette kravet, men også ha minst 1 000 i opplag. Etter å ha laget avisstatistikk siden begynnelsen av 1990-tallet, er erfaringen at disse to

kriteriene passer godt med den norske virkeligheten. Det finnes nok noen betalte aviser som har falt utenfor, enten på grunn av frekvens eller opplag, men de er ikke mange og de har gjerne hatt en kort levetid. I årets statistikk er det tre ukeaviser (Klæbuposten, Meråker-Posten og Søvosten) som hadde under 1 000 i opplag, det er flere enn vanlig.

Pressestøtten er selvfølgelig en viktig forklaring på at aviser med under 1 000 i opplag har vanskelig for å klare seg. Men det er også begrensinger som henger sammen med papiravisens natur. For at det skal være bryet verdt å trykke avisen og å distribuere den til kjøperne, må den ha en viss mengde stoff og stoffet må ha en viss kvalitet. Det må også være så mange kjøpere at regnestykket går opp. Her er det en naturlig terskel, og terskelen er nok blitt høyere etter hvert. Ikke alle kan gjøre som den unge Tom Erik Nilsen da han begynte med Kronstadposten i Alta: kopiere opp sidene i farens trykkeribedrift og få hjelp av kamerater til å frakte avisen rundt (se omtale i Avisåret 2014).

For de betalte nettavisene er det ikke noen tilsvarende terskler. For stoffmengde og oppdatering av nyhetssidene er det en jevn overgang fra Nettavisen eller VOL.no som legger ut svært mange nyheter hver eneste dag, og ned til aviser som Geita og Gausdøl'n der alt stoffet blir laget av en enkelt person. I en artikkel 19. mars 2020 ser redaktøren av Gausdøl'n tilbake på to år som betalt nettavis, og skriver at den har hatt 500 artikler på denne tiden. Dette er fem artikler per uke. Ingen av de ukeavisene som er tatt med i statistikken for papiraviser, har hatt en så liten produksjon. Inntrykket etter å ha kikket innom Geita med ujevne mellomrom, er at den ligger på omtrent samme nivå. Hvis vi tar ut disse to avisene, blir det bare 15 igjen. Kanskje er det andre som det også kan settes spørsmålstegn ved. På grunn av disse usikkerhetene bør vi være forsiktige med å legge sammen tallene for papiraviser og betalte nettaviser, og si at dette er det reelle avistallet.

En av de 17 avisene i tabellen er en nasjonal nyhetsavis, en er en nasjonal meningsavis, de andre er små lokalaviser. De fleste dekker de samme geografiske nisjene som små lokalaviser på papir. Om det er noen forskjell, så må det være at noen av dem er enda mindre enn de minste papiravisene.

I tabellen er det ført opp det året avisen ble startet, og det året den begynte å ta betalt på nett. Her ser vi at det er et stort spenn. Minerva er den aller eldste, med røtter tilbake til Den Konservative Studenterforening på 1920-tallet. Folldalsportalen/Folldals Marked (1984), Gausdøl'n (1996), Bodø Nu (2002), Karmøynytt (2011) og Avis Lofoten (2015) har også en fortid på papir. Folldals Marked var en betalt månedsavis. Folldals Marked og Øyavis på Midsund, forløperen til Midsundingen, var i en periode de eneste betalte papiravisene som ikke var med i statistikken. I 2005 var Folldals Marked medlem av LLA og hadde nesten 1 400 i opplag. Gausdøl'n var en lavfrekvent gratisavis, Bodø Nu et lokalt månedsmagasin, Karmøynytt en lokal gratisavis og Avis Lofoten en ukentlig abonnementsavis.

Nettavisen (startet 1996) og Vesterålen online (1998) er etablerte nettaviser som har innført abonnementsordninger etter mange år som gratisaviser. De andre har en kortere historie, og det har vært flere veier frem til den løsninger de bruker i dag.

Gratisavisenes vekst og fall

De norske gratisavisene har en kort historie. Det ble nok utgitt enkelte gratisaviser på 1970- og 1980-tallet, men den moderne utviklingen begynte ikke før i siste halvdel av 1990-tallet. Etableringen av Osloposten i 1997 blir gjerne regnet som det egentlige startskuddet.

Osloposten ble fort fulgt av flere. Samtidig foregikk det en omfattende debatt om hvordan presseorganisasjonene og aviskonsernene burde forholde seg til nykommerne. Denne debatten ble avsluttet i 2001, da MBL opphevet sitt forbud mot gratisutgivelse og aksepterte gratisaviser som medlemmer. Det er kanskje for sterkt å si at de ble en del av det gode selskap, men de ble i hvert fall tålt. Jeg har beskrevet utviklingen og debatten de første årene i et vedlegg til Dagspresseutvalgets utredning fra 2000: "Gratisaviser i Norge - lokale småforetak og konsernstyrt forretning" (NOU 2000:15 s. 175-201).

I Avisåret ble gratisavisene omtalt for første gang i utgaven for 1999. Det året ble det utgitt 11 lokale gratisaviser med en eller to utgaver per uke. Siden har registreringene vært gjentatt med uregelmessige mellomrom: 2000, 2001, 2004, 2006, 2009 og 2012, og så årlig fra 2016.

Gratisavisene lever bare av annonser, og er derfor svært følsomme for endringer i annonsemarkedet. Det har vært en oppblomstring i gode tider, og stort bortfall i dårlige tider. Slik var det etter 1999 også, men den langsiktige trenden var positiv. Høydepunktet kom rundt 2012, da jeg registrerte at det var (minst) 34 lokale gratisaviser med ukentlig utgave.

De forskjellige opptellingene av gratisaviser må brukes med en viss forsiktighet. Det finnes ikke noen samlet liste over gratisaviser, så jeg har laget oversiktene selv. Dette har skjedd gjennom bruk av flere forskjellige kilder, som søk på internett og telefoner til aktuelle aviser. Likevel er det sannsynlig at noen aviser er uteglemt. Når utslagene er så store som de har vært for gratisavisene, har denne usikkerheten lite å si for helhetsinntrykket.

Etter registreringen i 2012 ble det ikke foretatt noen ny telling før i 2016. Mellom disse to registreringene hadde det vært en dramatisk endring i annonsemarkedet. Nedgangen etter 2013 var alvorlig, og den rammet gratisavisene ekstra hardt. Tall fra Institutet för reklam- och mediestatistik (IRM) viser at de norske gratisavisene mistet omtrent halvparten av sine reklameinntekter fra 2013 til 2018.

Opptellingen ved utgangen av 2016 viste at det bare ble utgitt 18 gratisaviser. Dette er nesten en halvering siden 2012. Mot slutten av året var det fem av de 18 avisene som slet

med å komme ut hver uke. Derfor kan det diskuteres om de skulle vært med. Med en hardere (og mer konsekvent) anvendelse av kravet til frekvens, ville tallet for 2016 vært 13 i stedet for 18 aviser.

Siden det skjedde så mye frem til 2016, ble registreringen gjentatt i 2017, 2018 og 2019. Ved utgangen av 2017 var det 13 aviser som tilfredsstilte kravet til ukentlig utgave, og like mange var det ved utgangen av 2018. I løpet av 2019 gikk to titler ut av statistikken, slik at det bare var 11 igjen. De to gratisavisene på Sørlandet (TS Sørlandsavisen og Sørlandsavisen Kristiansand i 2019, litt andre navn i 2018), er da regnet som to selvstendige aviser, det samme ble de i 2018.

Den første som forsvant i 2019, var Byavisa Moss. Den gikk konkurs i januar. Noen måneder senere ble den videreført som Morsa Tidende, en (gratis) byavis på nett. Dette forsøket varte ikke lenge. I januar 2020 kunne Moss Dagblad fortelle at Morsa Tidende hadde begjært oppbud.

Karmøynytt sluttet med papirutgave i april 2019, og satset i stedet på å bli betalt nettavis. Dette ser ut til å ha vært vellykket. I andre halvår 2019 hadde Karmøynytt et godkjent betalt opplag på 1 209, dvs. godt over minstekravet til pressestøtte.

Med 13 aviser ved utgangen av 2017 og 2018, og 11 aviser i 2019, kan det se ut til at de gjenværende gratisavisene har klart å stabilisere situasjonen. Slik er det ikke. Det vi ser, er for det første at noen aviser hadde så store problemer mot slutten av 2019 at de ikke ville fortsette driften på samme måte i 2020.

Høsten 2019 fortalte Lillehammer Byavis at den bare skulle fortsette frem til nyttår. Etter dette ville redaksjonen videreføre virksomheten i en betalt nettavis, MittLillehammer. Tilgang til MittLillehammer kan kjøpes som et eget abonnement (119 kroner per måned), men er gratis for alle som abonnerer på Gudbrandsdølen Dagingen.

Byavisa Drammen lanserte også en ny modell ved årsskiftet. I stedet for papiravis hver uke, skulle den gå over til et månedsmagasin på papir sammen med løpende, gratis nyhetsdekning på nett.

De to gratisavisene på Sørlandet innskrenket også virksomheten, og gikk over til fjorten-daglig utgivelse. Dette betyr at tallet på ukentlige gratisaviser falt fra 11 i desember 2019, til syv i januar 2020.

Det andre som er tydelig, er at mange av gratisavisene ikke lenger tror på sin egen forretningsmodell. Annonseinntekter fra fulldistribuerte papirutgaver er ikke lenger nok, de må også skaffe andre inntekter. Dette må, helt eller delvis, komme fra digital publisering. Omleggingen av Karmøynytt og Lillehammer Byavis/MittLillehammer er allerede nevnt, det samme er den nye modellen til Byavisa Drammen.

Et annet eksempel er MVL Media, selskapet som utgir de to gratisavisene Totens Blad og Gjøviks Blad, Våren 2019 fikk selskapet 773 000 kroner i støtte fra Medietilsynet for å utvikle de to avisene til digitale abonnementsaviser. De nye nettavisene ble lansert i januar 2020, mens papirutgavene fortsatte som før.

I disse dager er det nærliggende å tenke på diagnoser og sårbarhet. Ved det siste årsskiftet var det ingen tvil om at gratisavisene var en utsatt gruppe. De hadde et svekket immunforsvar etter mange år med reduserte annonseinntekter, og de hadde en forretningsmodell som gjorde dem spesielt sårbare. Derfor var de dårlig rustet til å møte nedgangen i mars.

Det jeg foreløpig har registrert, er store endringer hos Byavisa Drammen, Oppegård Avis og Nytt i Uka. Byavisa Drammen innførte en betalingsløsning for nettsidene den 25. mars. I den forbindelse kom daglig leder Bjørn Larsen med en appell til leserne, der han forklarte hvorfor avisen trengte inntekter og forsikret at alt ville bli brukt til å opprettholde den journalistiske produksjonen.

Dagen før, den 24. mars, hadde selskapet som utgir Oppegård Avis fortalt at Oppegård Avis hadde permittert nesten alle ansatte og tatt en pause som papiravis. Nettsidene har imidlertid fortsatt med oppdaterte, gratis nyheter, enn så lenge. Nytt i Uka stoppet papirutgaven fra mars 2020, men var i drift igjen i juni.

Slik situasjonen var i januar 2020, er det tydelig at opplegget med gratis fulldistribusjon av annonsefinansierte papiraviser, ikke lenger var en bærekraftig forretningsmodell. En epoke var altså i ferd med å bli avsluttet. For at historien om de norske gratisavisene skal bli forlenget, må det komme en renessanse for forretningsannonser på papir. I dag virker dette lite sannsynlig. Noen få etablerte og veldrevne aviser kan nok ha håp om å drive videre, men det vil være unntakene. Både Stjørdals-Nytt (ny 1984) og Nytt i Uka (1985) har allerede vist at de har mange liv, og kanskje vil de ha ett til.

Pressestøtten

Når dette skrives fra april 2020 og fremover, er de norske avisene inne i en krise som overskygger alt annet som har hendt i etterkrigstiden. Annonsemarkedet, som allerede er sterkt svekket, har nærmest kollapset. Mange aviser har derfor vært nødt til å redusere bemanningen.

For å unngå at vi får en massedød i løpet av de nærmeste månedene, og et redusert avis-tilbud den dagen pandemien er over, trenger avisene en rask og omfattende tilførsel av penger. Spesielt blant de minste avisene er det mange som lever fra hånd til munn. De har ikke mye penger på bok, og de har verken kapitalsterke eiere eller rike onkler som kan hjelpe dem gjennom den vanskeligste tiden.

På kort sikt har det hjulpet at støttesatsene for de minste lokalavisene har økt i 2020, og at en større del av støtten er betalt ut før sommeren. I revidert nasjonalbudsjett er det nylig vedtatt en ekstraordinær produksjonsstøtte på 300 millioner, dvs. samme størrelsesorden som produksjonsstøtten. Mot slutten av året vil vi få et inntrykk av om det har vært nok.

Pressestøtten ble innført i 1969, og det viktigste målet var å forhindre avisdød. Spesielt var man opptatt av å opprettholde lokal konkurranse. I de drøyt 50 årene siden innføringen har både støttebeløpene, støtteforskriftene og de overordnede målsetningene vært gjennom omfattende endringer. Nå gjelder støtten både papiraviser og digitale produkter, og stikkordet "mangfold" er blitt det overordnede målet. Den siste utredningen om mediestøtten (Åmås-utvalget, NOU 2017:7) har således fått tittelen "Det norske mediemangfoldet", og den ferske stortingsmeldingen om mediepolitikken (Meld.St. 17 (2018-2019)) heter "Mangfold og armlengds avstand".

I de siste utgavene av Avisåret er det beskrevet hvordan produksjonsstøtten har stått på stedet hvil helt fra den nye Solberg-regjeringen ble etablert i 2013, og frem til og med 2018. Hvert år la regjeringen frem et forslag til nedskjæring, og hvert år førte forhandlingene på Stortinget til at det gamle nivået ble beholdt.

Da Venstre ble medlem i regjeringen i 2018, og Venstres Trine Skei Grande overtok som kulturminister etter Høyres Linda Hofstad Helleland, var det mange som forventet en økning. Trine Skei Grande hadde nemlig vært svært aktiv i de budsjettsforhandlingene som gjorde at pressestøtten ikke ble beskåret. Disse forventningene ble ikke innfridd. Det kom ikke noen ekstraordinær påplussing i beløpet for 2018, og det var heller ikke noen økning i det budsjettet for 2019 som Skei Grande la frem høsten 2018. Økningen kom først i budsjettet for 2020, da produksjonsstøtten var foreslått økt fra 318 til 358 millioner.

Den langsiktige utviklingen av støtten til papiraviser går frem av tabell 6. Opplysningene i denne tabellen er ikke helt sammenliknbare med de tallene som finnes hos Medietilsynet eller Kulturdepartementet. Tabellen gjelder for det første all direkte støtte til avisene. I tillegg til produksjonstilskuddet er det støtte til samiske aviser og distribusjonstilskudd til aviser i Finnmark. Tidligere var det også Kulturrådets støtte til utvalgte ukeaviser (fra 2005 til 2015), støtte til telekommunikasjoner osv.

Den andre forskjellen er at tabellen bare gjelder den støtten som er utbetalt til de papiravisene som er med i denne statistikken og som kom ut ved årsskiftet. For 2019 betyr det at støtte til de nedlagte avisene Nordvestnytt (361 000) og Åmliavisa (120 000) ikke er med. Det samme gjelder støtten til de digitale eller hybride publikasjonene Alvdal midt i væla (845 000), Avisen Lofoten (ikke lenger papiravis, 851 000), Midsundingen (månedsmagasin pluss nettavis, 851 000), Minerva (2 064 000) og VOL.no (2 435 000).

Tabellen bekrefter at den samlede pressestøtten har vært svært stabil fra 2013 til 2019. Samlet beløp var 347 millioner i 2013, 348 millioner i 2014, 339 millioner i 2017, 340

millioner i 2018 og 344 millioner i 2019. Prisstigningen i disse årene betyr likevel at realverdien har gått ned. 347 millioner kroner i 2013 tilsvarer 401 millioner 2019-kroner, dvs. den reelle nedgangen har vært 14 prosent.

Reglene for produksjonstilskudd ble endret i 2014, slik at også betalte nettaviser kunne komme med. Dette gjaldt både rene nettaviser og digitale produkter fra en redaksjon som også lagde en papiravis. Foreløpig har denne utvidelsen fått et mindre omfang enn de digitale optimistene hadde regnet med. På Medietilsynets liste over støttemottakere i 2019 er det bare fire rene nettaviser: Alvdal midt i væla, Avisa Lofoten, Minerva og VOL.no. Midsundingen har også fått støtte på grunn av sine nettsider, men kommer i en mellomstilling fordi den også utgir en månedsavis på papir.

Det er også to (papir) aviser som har fått ekstra høy støtte på grunn av sine spesielle nettutgaver: Dagens Perspektiv/Ukeavisen ledelse og Fiskaren. Begge publikasjonene er nærmere omtalt i den forrige utgaven av avisrapporten (Papiraviser og betalte nettaviser 2018 s. 19). Det står i den nye mediestøttemeldingen at "mediestøtta skal i minst mogleg grad gi insentiv til uheldige tilpasninger" (Meld. St. 17 (2018-2018) s. 68). Hvis noen skulle spørre meg om oppleggene til Dagens Perspektiv og Fiskaren er eksempler på uheldig tilpasning, er svaret ja.

Produksjonsstøtte til Dagbladet Pluss

Ved fordelingen av støtte for 2019 var det knyttet stor spenning til en søknad fra Dagbladet Pluss. Dagbladet Pluss hadde søkt om produksjonsstøtte for 2019, og hvis søknaden ble innvilget ville beløpet bli hentet fra den felles potten. Det var antatt at Dagbladet Pluss kunne få omtrent 20 millioner i støtte, ikke akkurat småpenger.

Behandlingen av søknaden har vært langvarig og omstendelig, og den er ikke endelig avsluttet. Søknadsfristen for 2019 var 5. april. Som ledd i saksbehandlingen fikk Paul Bjerke og hans medarbeidere ved Høgskulen i Volda i oppdrag å lage en innholdsanalyse av Dagbladet Pluss. Deres rapport var ferdig 10. oktober 2019, og konklusjonen var at "Dagbladet Pluss ikke har et innhold som tilfredsstillende kravene i §3, første ledd nummer 1 og 2 i Forskrift om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier" (rapport nr. 96/2019 fra Høgskulen i Volda)¹.

Saken gikk deretter til Tilskuddsutvalget for produksjonstilskudd, som på møte 21. oktober sluttet seg til konklusjonen fra Bjerke og hans medarbeidere. Medietilsynets vedtak var klart 4. november: søknaden var avslått. I begrunnelsen het det at "Dagbladet Pluss har for få tidsaktuelle saker og for få saker av politisk- og samfunnsmessig betydning til å

¹ For ordens skyld: Jeg er tilknyttet AMF ved Høgskulen i Volda gjennom en pensjonistavtale. Jeg har lest og kommentert et manuskript til Dagbladet Pluss-rapporten rett før den ble offentlig, men ikke vært med på å diskutere opplegget av analysen, disposisjonen av rapporten eller den avsluttende konklusjonen. Denne omtalen av Dagbladet Pluss-saken er ikke diskutert på forhånd med Paul Bjerke eller andre.

fylle kravet om «løpende nyhetsoppdatering». På den pressekonferansen der vedtaket ble offentliggjort, fortalte Medietilsynet at en søknad fra nettstedet Nett.no også var avslått.

Dagbladet Pluss valgte å klage på vedtaket. Klagen er et tettskrevet dokument på 36 sider, og i tillegg er det vedlagt faglige vurderinger fra de to professorene Michael Karlsson (Karlstads Universitet) og Fred Selnes (Handelshøyskolen BI). Spesielt Selnes var kritisk til Bjerke og hans kollegers innholdsanalyse, både til utvalget av artikler og kodingen.

Klagen ble innlevert 20. desember 2019. Deretter har Medietilsynet og Paul Bjerke/Lars Julius Halvorsen kommet med sine kommentarer til klagen, og advokaten til Dagbladet Pluss har kommentert disse dokumentene igjen. Saken skal etter hvert sendes over til Medieklagenemnda, som vil komme med den endelige avgjørelsen.

Et endelig svar på søknaden for 2019 betyr ikke at saken er lagt død. Dagbladet Pluss har nettopp søkt om støtte for 2020 også, det samme har Nett.no. De vil altså ha omkamp. På listen over nye søkere for 2020 er det flere publikasjoner av samme type som Nett.no, altså spesialiserte fagpublikasjoner.

Gjennom rundene med klage og tilsvær er det produsert mye papir. Jeg har arbeidet en del med pressestøttespørsmål helt siden begynnelsen av 1990-tallet, da jeg var sakkyndig for Dagspresseutvalget av 1991 og dessuten lagde innholdsanalyser av publikasjonene Fiskaren (årgangene 1991, 1992, 1993 og 1994) og Finansavisen (1993, 1994 og 1995). Derfor klør det litt i fingrene etter å kommentere en del av det som er kommet frem i de forskjellige dokumentene.

I stedet for å gå inn på detaljer, vil jeg nøye meg med å presentere et generelt syn på saken. Det er at søknaden burde vært avslått av Medietilsynet på et tidlig tidspunkt. Ingen innholdsanalyse, ingen diskusjon om utvalgstrekkning, variable, prosenter og terskelverdier. Begrunnelsen for avslaget burde vært en vurdering av hva slags produkt Dagbladet Pluss faktisk er, hvilken plass det har i det norske medielandskapet, og om den har en konkurranseposisjon som gjør at den er berettiget til støtte.

Dagbladet Pluss er ikke bare navnet på noen eksklusive saker på Dagbladets nettsider, slik man får inntrykk av ved å lese dokumentene. Det er et sammensatt abonnement som også gir tilgang til eavis-utgaven av Dagbladet, og til et historisk arkiv. Her kan jeg også påberope meg en viss form for førstehånds kjennskap. Jeg har vært abonnent siden 2015, da jeg ble overtalt av redaktør John Arne Markussen på Nordiske mediedager i Bergen. For mitt vedkommende var det tilgangen til eavisen som var utslagsgivende, og som er grunnen til at jeg fremdeles fornyer abonnementet. Tilgangen til Dagbladet Pluss-sakene er bare en liten bonus. Kjekt å lese disse sakene, men jeg ville aldri betalt for dem. Produksjonsstøtte til Dagbladet Pluss er derfor ikke bare støtte til et digitalt nyhetstilbud, det er også støtte til en eavis og dermed også til papiravisen Dagbladet.

Man skal selvfølgelig være forsiktig med å gjøre egne erfaringer til noe allmenngyldig, men jeg vet at Trygve Hegnar i Finansavisen også anbefalte Dagbladet Pluss i 2015 fordi man fikk eavisen svært billig. Vi var i hvert fall to.

Frem til 2018 ble Dagbladet Pluss behandlet som et helt ordinært digitalt abonnement. Salget ble regnet med til Dagbladets samlede opplag, og gjorde at Dagbladet kunne regne seg som opplagsvinner hos MBL for 2016. Papirutgavene markerte dette ved å sette en gul pil i logoen med påskriften "øker mest".

Utskillelsen av Dagbladet Pluss som eget selskap, med selvstendig rapportering av opplaget, skjedde først i 2019. Som abonnent var dette en omlegging man ikke merket noe til, dvs. man hadde nøyaktig samme tilgang til eavisen og de eksklusive nettsakene både før og etter skiftet.

Det man får som abonnent på Dagbladet Pluss, er i prinsippet det samme man får som heldigital abonnent til en avis som har en betalingsløsning på nettsidene. (Den eneste forskjellen: ikke alle har et digitalt arkiv.) Ofte får man litt mer hos de andre, for Dagbladets nettsider inneholder atskillig færre pluss-saker enn sidene til en vanlig lokal dagsavis. Forklaringen er selvfølgelig at Dagbladet prøver å få i både pose og sekk. Avisen vil ha flest mulig daglige brukere til sine nettsider, dvs. mye stoff som er åpent, men samtidig lukke så mye at noen vil betale for tilgangen.

Ved utgangen av 2019 var det 182 av 218 aviser som solgte et selvstendig digitalt abonnement med samme innhold som Dagbladet Pluss, dvs. eavis pluss tilgang til lukkede saker på nettsidene. Det var også noen aviser som brukte det opplegget som er kalt Ål inklusive, dvs. abonnentene fikk papirutgaven også. (Noen resultater av kartleggingen er sammenfattet i tabellene 10 og 11 i vedlegget.) En av disse 182 avisene mener altså at den er så spesiell at den fortjener særbehandling. Dette betyr at den skal ha omtrent 20 millioner kroner i årlig støtte. All sunn sans sier at tanken er absurd.

Søknaden til Dagbladet Pluss er vurdert ut fra den forskriften for produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier som ble vedtatt 25. mars 2014. Den er en oppdatering og utvidelse av tidligere forskrifter, som gjaldt støtte til dagsaviser. Utvidelsen ble foretatt for å premiere fremveksten av nye digitale medier.

I ettertid er det lett å konstatere at de nye forskriftene har mange svakheter. Nøkkelbegreper som "nyhets- og aktualitetsmedier" (§1 Formål og virkeområde), "utgiversted" og "nummertomedium" (§2 Definisjoner) er ikke godt definert, og kan skape problemer når de skal anvendes på heldigitale medier. Kravet om at tilskudd ikke kan gis til medier "som i hovedsak inneholder stoff vinklet ut fra en spesiell faglig, politisk, ideologisk, religiøs eller etnisk bakgrunn" (§ 3.2 Generelle vilkår), bryter helt med den vanlige forståelsen av hva som er støtteverdige publikasjoner. Derfor er det vanskelig å ta dette punktet alvorlig. Paul Bjerke og hans kolleger har denne litt underfundige kommentaren i

sin rapport om Dagbladet Pluss (s. 24): "Både Vårt Land og Klassekampen vil nok mislike at noen hevder at de *ikke* "vinkler stoffet ut fra en spesiell faglig, politisk, ideologisk, religiøs eller etnisk bakgrunn".

Svakhetene og uklarhetene henger sammen med at den nye forskriften ble laget på et uheldig tidspunkt, og at forberedelsene ikke var optimale. Faktagrunnlaget burde vært lagt av det Mediestøtteutvalget (Slettholmutvalget) som avga sin innstilling i desember 2010. Dette utvalget var imidlertid delt på midten, med fraksjoner som hadde samlet seg under de to fanene Flermedialitetsalternativet og Omfordelingsalternativet. Utvalget bidro derfor ikke til noen avklaring, snarere tvert imot.

Selv om internett hadde en lang historie som nyhetskanal, var det fremdeles ikke etablert noe system for brukerbetaling da Slettholmutvalget lagde sine analyser. I årene rundt og rett etter 2010 var situasjonen i stedet preget av usikkerhet og av prøving og feiling. Mediepolitikere og myndighetene visste rett og slett ikke nok om hva man ønsket å støtte i fremtiden, og endte derfor opp med uklare formuleringer. Spesielt var man opptatt av å åpne for det som ble kalt "tilknyttede medieprodukter". Dette er opplegg der redaksjonen selger en del av sitt innhold på en annen plattform enn hovedmediet. Mest aktuelt er en papiravis som selger en del av sitt nyhetsinnhold som et selvstendig digitalt produkt. Den gangen ble dette oppfattet som en viktig og støtteverdig del av fremtiden, i dag representerer det heller et blindspor. I Avisåret 2014 er det en oppsummering av det første året med støtte til "tilknyttede medieprodukter" (s. 27).

Den viktigste konklusjonen man kan trekke fra Dagbladet Pluss-saken, er at det må lages en oppdatert forskrift som er mer presis enn den nåværende, og bedre tilpasset dagens medie verden. Alle avgjørelser som gjelder medier med ressurssterke eiere, vil i dag bli fingrasket av jurister. Jurister blir blant annet betalt for å tolke forskrifter bokstavelig, og for å hekte seg opp i alt som er uklart. Mangel på klarhet er altså kontraproduktivt. Hensikten med den offentlige støtten er å hjelpe nyhetsmedier med dårlig økonomi, ikke å gi inntekter til advokater i de store firmaene i hovedstaden eller merarbeid for saksbehandlerne i Medietilsynet.

Avisenes nyhetstilbud på internett

Avisenes nyhetstilbud på internett har vært registrert helt siden 1996. Mesteparten av tiden har jeg prøvd å beskrive hele spekteret av tilbud, fra de avisene som har en svært innholdsrik nyhetstjeneste til de som nøyde seg med en enkel hjemmeside. Samtidig var det viktig at resultatene fra de forskjellige årene skulle være sammenlignbare. Derfor har klassifikasjonssystemet beholdt noen kategorier som ble innført da nyhetssidene var mye enklere enn i dag.

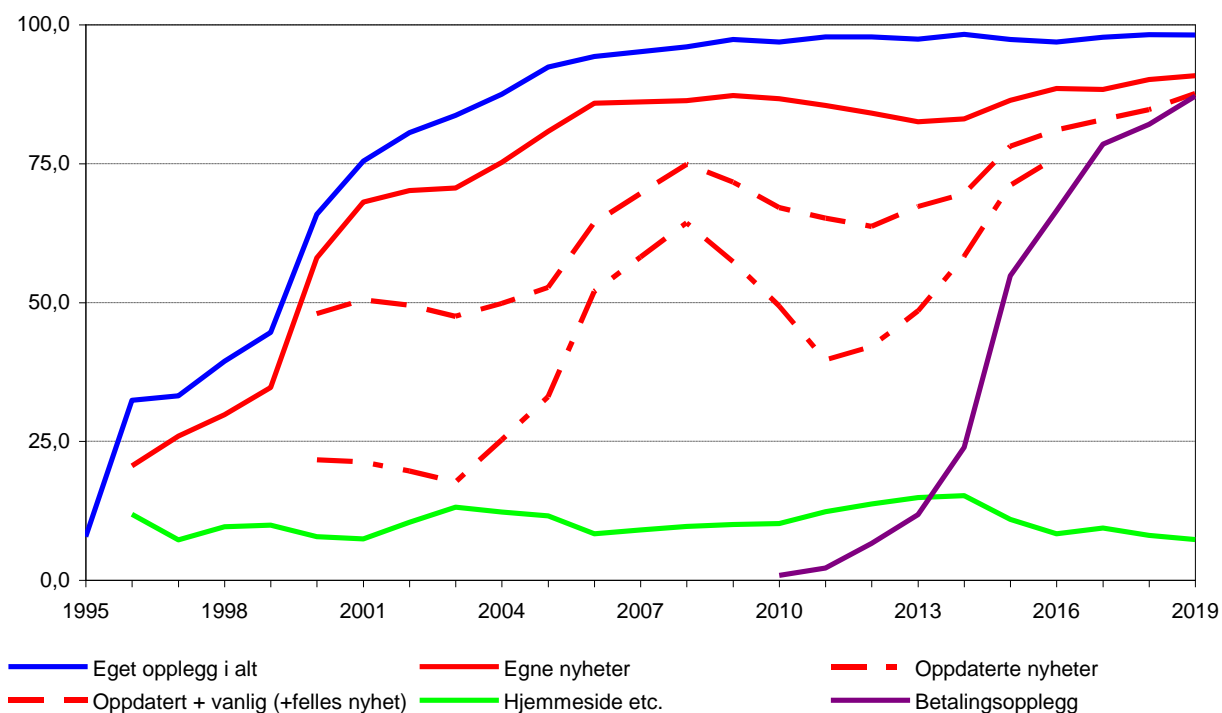
Fra og med registreringen i 2017 er det ikke skilt mellom de to kategoriene "vanlig nettavis" og "oppdatert nyhetsavis". Det var mye arbeid å skille mellom dem, og etter hvert

var det svært få aviser som falt i kategorien "vanlig nettavis". (Se tabell 9 og omtalen i Avisåret 2017 s. 33.)

Kravet til "vanlig nettavis" var at nettsiden skulle ha minst fire egne nyhetssaker for hver av avisens utgivelsesdager, dvs. fire saker for ukeaviser, åtte saker for todagersaviser osv. Etter sammenslåingen av kategorier er dette regnet som den nedre grensen for en nyhetstjeneste. Kravet er svært beskjedent i dag, men tidligere var det ganske mange nettsider som ikke nådde opp.

Hovedtrekkene i utviklingen går frem av figur 3 nedenfor. Målestokken er prosentandel av alle (papir) aviser, ikke absolutte tall. Figuren viser at utviklingen kan deles inn i tre ulike faser. Den første fasen, som varte fra starten i 1995 til 2006-2008, var den egentlige spredningsprosessen. I 2008 var den stort sett avsluttet. Deretter var det noen år med stagnasjon og til dels nedgang frem til omtrent 2015. Stagnasjonen skyldes både nedgang i annonseinntektene, som gjorde at avisene måtte kutte kostnader, og at de ikke hadde funnet noen god inntektsmodell for nettsidene.

Figur 3. Aviser med egne tilbud på internett, 1995 til 2019. Prosent



Etter omslaget rundt 2015 har de fleste avisene satset systematisk på de digitale utgavene. De har innført betalingsordninger på nettsidene, og skreddersydd innholdet slik at det oppmuntrer folk til å abonnere. Resultatet har vært den økningen i opplagstall som er

beskrevet foran i rapporten. I figuren er det linjen for aviser med betalingsopplegg som viser den nye utviklingen. Etter en beskjeden start frem til 2013, fulgte noen år med en meget dramatisk vekst. Ved utgangen av 2019 ser vi at neste alle aviser som hadde "oppdaterte" eller "vanlige" nyheter på nettsidene, også hadde innført en betalingsordning.

En helt annen side ved situasjonen etter 2015 er at det fremdeles finnes aviser som må kalles digitale etternølere. (I diffusjonsteorien er etternølere (laggards) et teknisk begrep, og må ikke oppfattes som et skjellsord.) Ved utgangen av 2015 var det nøyaktig like mange aviser som manglet en egen nyhetstjeneste som det hadde vært i 2008, og andelen som falt under grensen for "vanlig nettavis" var også omtrent den samme. Med noen få unntak, som Klassekampen og Finansavisen, var det en del av de minste lokale fådagersavisene som dannet baktroppen.

De store og mellomstore lokalavisene har fått mye igjen for sin digitale satsing de siste årene. Derfor har mange ment at manglende digital satsing blant småavisene utgjør et problem. Landslaget for lokalaviser (LLA) har vært opptatt av spørsmålet, og gjort mye for å hjelpe sine medlemmer til å etablere fullverdige digitale nyhetstjenester. Det man kan konstatere, er likevel at denne utviklingen går ganske tregt.

I 2015 var det 50 av 228 aviser (22 prosent) som ikke hadde den mengden av nyheter som er regnet som "vanlig nettavis". 31 aviser (14 prosent) hadde ikke egne nyheter i det hele tatt. Fire år senere, ved utgangen av 2019, var disse andelene sunket til 12 og ni prosent. Dette er litt mindre enn en halvering, og må vel karakteriseres som en ganske langsom utvikling.

Diffusjonsforskningen viser ofte at de som er sist ute med å akseptere en nyhet, er en ressurs svak gruppe. De er fattige og uten utdanning. Overført til den norske avisverdenen kan man hente frem et bilde av gamle og konservative redaktører og/eller eiere, gjerne menn, som nøyer seg med å lage papiravis fordi det er dette de alltid har gjort.

Det er ingen tvil om at det finnes lokalavisfolk som kan passe med denne stereotypien. Mest illustrerende er det at en del aviser har satset på egne nettnyheter med en gang den gamle redaktøren eller eieren har gått av og er erstattet med yngre krefter. Os og Fusa-posten (Christian Stabell i 2014), Vestlandsnytt (Fred Frantzen i 2017) og Våganavisa (Edd Meby i 2016) er aktuelle eksempler.

Ut fra den kjennskapen jeg har til norske lokalaviser, er det likevel vanskelig å tro at enkeltpersoners treghet og motstand mot endringer er den viktigste årsaken til at den siste delen av spredningsprosessen går så sent. Avisfolk er stort sett rasjonelle, og hvis de fremdeles ikke har satset på nettnyheter, er det fordi de har veid for og mot og kommet til at fordelene ved slik publisering er mindre enn kostnadene og ulempene.

Tidligere var det to hensyn som talte mot at små aviser burde satse på nettpublisering. Det ene var om annonseinntektene fra nettsidene ville være større enn kostnadene ved å lage dem. Her ble svaret ofte nei. Dette gjaldt selv om kostnadene ved å produsere en "vanlig nettavis" var relativt beskjedne. I praksis handlet det ofte om å legge ut noen få ekstra artikler per uke. For de aller fleste aviser har annonseinntektene fra nettet vært en skuffelse, og for små lokalaviser har tilgangen på digitale annonser vært spesielt dårlig.

Det andre hensynet var frykten for å miste abonnenter. Hvis folk som bodde i området kunne lese de viktigste lokale nyhetene gratis, var det nærliggende å sløyfe abonnementet. Derfor valgte en del av de små lokalavisene å legge ut smakebiter, dvs. forkortede versjoner av egne nyhetsartikler, selv om dette betydde ekstra arbeid. Da Hallingdølen i sin tid begynte å stenge nettsidene, var det nettopp for å holde på abonnentene.

I dag er nettsider med en betalingsordning ikke bare et alternativ for store og mellomstore lokalaviser, dvs. aviser som har et stort tilfang av lokale nyheter. Det finnes også en del eksempler på at små aviser kan lage fyldige nettsider som folk er villige til å betale for. Nesten alle som har satset på nettnyheter de siste årene, har innført et betalingsopplegg. Noen eksempler på aviser som gjort det i 2019 er Bø Blad, Fjell-Ljom, Drangedalsposten, Marsteinen og Øyposten.

Det nye regnestykket for nettpublisering gjelder brukerbetaling. Vil de nye nettsidene være så attraktive at avisen får mange nok nye abonnenter, evt. klarer de å beholde mange nok av de abonnentene som de allerede har? Nye nettsider blir også oppfattet som en måte å nå ut til ungdom og unge voksne, dvs. at det er en investering i morgendagens abonnenter.

Korona og avisenes fremtid

I tidligere utgaver av Avisåret er det som regel et sluttavsnitt der jeg prøver å se fremover. Det er alltid farlig å spå om fremtiden, men likevel har det vært fristende å forlenge noen av de sentrale trendene. Fremveksten av internett, overgangen fra papir til digital publisering, nedgangen i annonseinntekter og utviklingen av nye betalingsordninger er noen eksempler.

Tittelen på de siste avslutningsavsnittene forteller en del: Strategier for fremtiden (Avisåret 2015), En utfordrende fremtid (2016), En usikker fremtid (2017) og Papiravisene og Avis-Norges fremtid (2018). Usikkerheten som preget disse årene, er imidlertid ingenting mot det vi opplever nå. Det norske samfunnet er i en unntakstilstand, for første gang siden krigen, og det er helt usikkert hvor lenge den vil vare. Når kommer den vaksinen som alle venter på, og når er økonomien tilbake i en slags normalttilstand?

I dag ser vi at den økonomiske krisen har gått hardt ut over avisenes annonseinntekter. Det er selvfølgelig alt for tidlig å si hva dette vil bety. Når krisen er over, støvet har lagt seg og vi er kommet over i en ny hverdag, hvor mange og hva slags aviser har vi da? For et

halvt år siden var utviklingen komplisert nok, med piler som pekte i forskjellige retninger og en omlegging av annonsemarkedet som rammet avisene hardt. Nå er pandemien kommet på toppen av alt dette. Mange kan fortelle at de redigerte mediene gjør en god jobb, at de er viktigere enn noensinne, men også at økonomien er svekket og at redaksjonene er blitt mindre.

Det som skjedde med det norske avismønsteret under og etter krigen, er en nyttig påminnelse om at fremtiden er usikker. Mot slutten av mellomkrigstiden hadde landet nesten 300 aviser, litt avhengig av hvilke kilder man bruker og hvordan man velger å telle. Min egen opptelling, basert på Universitetsbibliotekets katalog Norske aviser 1763 - 1969, viser at det ble utgitt 279 aviser med minst en utgave per uke ved utgangen av 1939. Noen få aviser ble borte i april og mai, og noen flere ble stengt av de nye makthaverne i løpet av sommeren. Hvem kunne den gangen forestille seg at okkupasjonen ville vare i fem år, og at stengningene skulle fortsatte slik at det bare var 114 aviser igjen i april 1945?

Etter frigjøringen var det ikke så lett å vite hvor lenge gjenreisningen ville vare, og hva sluttresultatet ville bli. Mange aviser kom i gang i løpet av 1945, men gjenreisningen varte egentlig helt frem til begynnelsen av 1950-tallet. Da hadde vi igjen fått en desentralisert partipresse som også hadde et visst innslag av små, upolitiske lokalaviser. Avismønsteret var riktignok blitt litt slankere enn før, med 227 aviser ved utgangen av 1952 mot 279 i 1939, men tallet på utgiversteder var nesten nøyaktig det samme.

Uansett hva som skjer med avisene fremover, så må det være nyttig å vite hvordan situasjonen var før koronaen traff oss. Derfor denne rapporten. Situasjonsbeskrivelsen er sannsynligvis uaktuell allerede før rapporten er ferdig, men historisk dokumentasjon er aldri bortkastet.

Temaer som er dekket i kommentarene, avisrapporter 2007 til 2019

Alle rapportene omtaler endringer i avismønsteret, altså nyetableringer og nedleggelse. Hvis man vet hvilket år en avis ble startet eller nedlagt, er det bare å slå opp, så vil man finne en omtale.

Alle rapportene frem til 2017 har også kommentarer til opplagsutviklingen. Tidligere ble det lagt størst vekt på utviklingen for enkeltaviser. Etter hvert er dette tonet ned, slik at omtalen av opplagsutviklingen handler mest om de generelle tendensene.

I tillegg til de temaene som er behandlet i alle rapporter, er det mange temaer som har vært dekket mer sporadisk. Grunnen til at de er tatt opp, er ofte at det har skjedd noe som gjør at temaet er blitt aktuelt dette året. Dette gjelder for eksempel eierskiftene i 2011/2012 og 2016, og debatten om pressestøtten fra høsten 2013 og fremover.

Oversikten nedenfor er ment som hjelp til dem som vil finne frem til omtaler i tidligere utgaver. Oversikten gjelder utgavene fra 2007 til 2019, dvs. de utgavene som er publisert digitalt og som er lett å finne ved hjelp av Google. Bare temaer som har fått mer enn en kort omtale er med. Omtaler på fire sider eller mer er markert med fet skrift.

| <i>Tema</i> | <i>Rapport fra</i> |
|--|--|
| Abonnerer på avis, analyse av Norsk mediebarometer | 07 |
| Aviser med nærradio og lokal-TV | 09 |
| Aviser med nyheter på internett | 08, 10, 11, 12 , 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 |
| Avislesing, analyse av Norsk mediebarometer | 09 |
| Betaling for nettnyheter | 14, 15, 16, 17, 18 |
| Betalte nettaviser | 17, 18, 19 |
| Digital brukerbetaling | 13 |
| Digitalt opplag | 14 , 15, 16, 17, 19 |
| Edda Media, salg til A-pressen | 11, 12 |
| Eierforhold | 11, 12 , 15, 17 |
| Endring av frekvens | 15, 16, 17, 18, 19 |
| Gratisaviser | 09, 12 , 16, 17, 18, 19 |
| Lesertall e-aviser | 17 |
| Lesertall papir og nett | 15 |
| Løssalg av abonnementsaviser | 09, 10, 15, 16 |
| Nye abonnementsmodeller | 15, 16, 17, 18 |
| Nye opplagsregler | 14, 15, 16, 17, 19 |
| Pressestøtten | 13, 14, 17, 19 |
| Pris for abonnement | 07, 09, 12 , 14, 15, 16 |
| Pris for digitale abonnemeter | 15, 16 |
| Pris for løssalg | 09, 10, 13, 14 |
| Samiske dagsaviser | 08 |
| Søndagsaviser | 08 |
| Utgivelsesdager | 17 |
| VG og Dagbladet | 07, 08, 09 |
| Video på avisenes nettsider | 10, 11, 12, 13, 14 |

Vedlegg: Tabeller over avisutvikling

Hensikten med tabellene nedenfor er å lage en oppdatert statistikk for norske aviser. Hvilke år som er tatt med, har variert fra utgave til utgave. Tidligere var det med noen få tidspunkter før 1987, deretter hvert tredje år, og til slutt de to siste årene. Fra og med 2009-utgaven er det ikke tatt med opplysninger for tiden før 1990, og i denne rapporten er opplysningene om 1993 og 1996 sløyfet i de fleste tabellene. Dermed er tabellene litt mer oversiktlige.

Noen definisjoner

Til grunn for statistikken ligger det en bestemt oppfatning av hva som skal regnes som avis, og retningslinjer for hvordan avisdefinisjonen skal brukes i praksis. Det er også faste definisjoner av utgiversted og aviskonkurransse, og regler for registrering av utgivelsesfrekvens og opplag.

Avis (papiravis)

Statistikken dekker alle trykte publikasjoner som kommer ut minst en gang pr. uke, og som fyller de opprinnelige reglene for listeføring som avis. Dette innebærer at de skal "orientere allmennheten om begivenheter og aktuelle spørsmål" og ta reell betaling for abonnement og løssalg. Lokale utgaver (edisjoner) med mindre enn 50 prosent eget stoff, er ikke regnet som selvstendig avis. Betalte nettaviser er ikke med, jf. diskusjon i kommentardelen. Gratisaviser på papir er dekket i en egen tabell, men er heller ikke med i den vanlige statistikken.

Kravet til avis er praktisert forholdsvis liberalt. Før 1995 ble alle medlemmer av Norske Avisers Landsforening (som MBL het tidligere) automatisk regnet som avis. SøndagSøndag, Fiskaren (fra 1991, da den ble medlem i NAL) og Finansavisen er også med i statistikken, selv om de i en del av perioden ikke var godkjent som støtteberettigede aviser.

Alle publikasjoner som får støtte som avis, og kommer ut minst en gang pr. uke, er regnet med. Før 2003 gjaldt det også alle aviser som fikk støtte under posten "visse publikasjoner". Aviser som er beregnet for et publikum utenfor landet, er holdt utenfor. Begrunnelsen er formell: siden de selges utenfor landet, bør de heller ikke være med ved utregningen av avis-konsum pr. husstand.

Oppgavene for det enkelte år gjelder alle aviser som var i virksomhet ved utgangen av året, eller frem til utgangen av året. De siste årene kan nesten alle forskjeller mellom Medie-tilsynets og mine avistall forklares med denne regelen – tilsynet tar ikke med nystartede aviser og aviser som er lagt ned ved utgangen av året.

Utgiversted og aviskonkurransse

Som utgiversted er regnet den byen, tettstedet eller kommunen der avisen har sin hovedredaksjon. Dette er ikke nødvendigvis det stedet der avisen blir trykket eller levert til Postverket.

I de aller fleste tilfeller har valget mellom tettsted og kommune ingen praktisk betydning. Det er likevel to situasjoner som forutsetter klare retningslinjer.

Den ene gjelder aviser som kommer ut på forskjellige tettsteder i samme kommune. Her er hovedregelen at kommunen, ikke tettstedet, skal regnes som utgiversted. For å ta et eksempel:

lokalavisen Grenda kommer ut i Rosendal, Kvinnheringen kommer ut på Husnes. Begge utgiverstedene ligger i Kvinnherad kommune, men avstanden er mer enn 30 kilometer. Siden begge avisene dekker hele kommunen, er de likevel regnet som aviser med samme utgiversted.

Unntaket fra regelen er de tilfellene der en eller begge aviser bare dekker den delen av kommunen som sogner til et bestemt tettsted. De siste årene har dette bare vært tilfelle for de to avisene i Lillesand kommune: Lillesandsposten (Lillesand) og Høvågavisa (nå nedlagt) i Høvåg. Høvåg var tidligere egen kommune, men ble slått sammen med Lillesand og Vestre Moland på 1960-tallet. Siden Høvågavisa bare dekker gamle Høvåg kommune, ble Høvåg regnet som eget utgiversted.

Et annet tvilstilfelle gjelder utgiversted for bydelsaviser eller forstadsaviser i de største byene, som Nordstrands Blad og Akers Avis/Groruddalen i Oslo og Fanaposten og Åsane Tidende i Bergen. Her er hovedregelen at byen er regnet som utgiversted. Det eneste unntaket er Ytre Arna i Bergen kommune. Begrunnelsen er at avisen på stedet (Bygdanytt) ble etablert lenge før Arna ble en del av Bergen, og at Bygdanytt fremdeles dekker Osterøy kommune i tillegg til bydelene Ytre og Indre Arna. Tidligere regnet jeg også Fana og Åsane som egne utgiversteder, men det er nå rettet.

Figur 4. Oversikt over tabeller og tabellnummer i rapportene

| | 1994-2001 | 2003-2010 | 2011-2014 | 2015 | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 |
|--|-----------|----------------|-------------|------|------|------|------|------|
| Antall aviser etter frekvens | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Antall aviser etter type | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 |
| Samlet opplag etter type | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | - | 3 |
| Husstansdekning etter type | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | - | 4 |
| Utgiversteder | 5 | 5 | 5 | 5 | 5 | 5 | 3 | 5 |
| Opplag for søndagsaviser | 8 | 6 | 6 | 6 | 6 | 6 | - | - |
| Utvikling av konsernene | 6 | Ikke med | 7 | 7 | 7 | 7 | - | - |
| Prisutvikling abonnementsaviser | 9 | Med noen år | Alle år | 8 | 8 | - | - | - |
| Pressestøtte etter type avis | 7 | Ikke med | Med noen år | 9 | 9 | 8 | 4 | 6 |
| Betalte nettaviser | - | Ikke med | Ikke med | - | - | - | - | 7 |
| Gratisaviser med minst en utg. uke | 11 | Med noen år | Bare 2012 | - | 11 | 10 | 5 | 8 |
| Avisenes nyhetstilbud på Internett | 10 | Nesten alle år | Alle år | 10 | 10 | 9 | 6 | 9 |
| Betalingsordning for nettnyheter ¹⁾ | - | Ikke med | 2014 | Tb F | Tb C | Tb G | 7 | 10 |
| Modeller for salg av abonnement ¹⁾ | - | Ikke med | Ikke med | Tb G | Tb D | Tb H | 8 | 11 |
| Andel som leste avis på hverdager | 12 | Nesten alle år | Bare 2011 | - | - | - | - | - |
| Enkeltaviser etter type | 13 | Alle år | Alle år | 11 | 12 | 11 | 9 | 12 |
| Enkeltaviser etter fylke | - | Bare 2010 | Alle år | 12 | 13 | 12 | 10 | 13 |

1) Teksttabell noen år.

Aviser med samme utgiversted blir normalt regnet som konkurrenter, og stedet som et utgiversted med avis konkurranse. Det er likevel gjort unntak for noen steder der avisene har helt forskjellige målgrupper og forskjellig dekningsområde. Ett eksempel er Drammen der det i noen år ble utgitt en ukeavis for bydelen Konnerud, et annet er Harstad der Fiskeribladet ikke var noen konkurrent til Harstad Tidende.

Utgivelsesfrekvens, dagsavis og fådagersavis

Dagsaviser er aviser med 4-7 utgaver pr. uke, fådagersaviser har 1-3 utgaver. Dersom en avis har endret utgivelsesfrekvens i løpet av året, er det den frekvensen som dekker den største delen av året som er brukt. Hvis avisen har skiftet frekvens i månedsskiftet juni/juli, er det frekvensen i siste halvår som teller.

Fylke

Ved inndelingen etter fylke i tabell 13 er det brukt den gamle fylkesinndelingen, dvs. den som gjaldt før den store regionreformen ved årsskiftet 2019/2020 og før de to Trøndelags-fylkene ble slått sammen i 2018. Dette har både en prinsipiell og en praktisk begrunnelse. Den praktiske begrunnelsen er at er at en omlegging vil bety merarbeid. Ikke spesielt mye arbeid, men merarbeid like fullt.

Det som likevel har vært avgjørende, er at den gamle inndelingen er et mye bedre hjelpemiddel ved en beskrivelse av Avis-Norge. Det har vært passelig mange fylker, og de aller fleste har vært passe store. Hvis man skulle ønsket en endring, måtte det vært at noen avisrike fylker hadde vært delt. Møre og Romsdal, med 19 aviser, er det beste eksemplet. De tre fogderiene Sunnmøre, Romsdal og Nordmøre har ikke bare beholdt sin lokale identitet siden fylkesdannelsen i 1919, de har også hver sin særpregete avisstruktur og hver sin avishistorie.

Tilsvarende forskjeller er det mellom noen av de fylkene som nå er slått sammen. Østfold, Akershus og Buskerud har helt forskjellige avistilbud, alle tilpasset særegenheter ved de tre fylkene. Å putte de 26 avisene fra disse fylkene i samme geografiske kategori, er meningsløst. Det samme gjelder for Troms og Finnmark, eller Vestfold og Telemark.

Tabell 1. Antall aviser etter utgivelsesfrekvens, 1990 til 2019

| | 1990 | 2002 | 2005 | 2008 | 2011 | 2014 | 2017 | 2018 | 2019 |
|----------------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| 7 utgaver/uke | - | 10 | 13 | 9 | 5 | 4 | 2 | 2 | 2 |
| 6 utgaver/uke | 62 | 51 | 48 | 52 | 56 | 53 | 49 | 46 | 46 |
| 5 utgaver/uke | 16 | 12 | 11 | 13 | 12 | 12 | 8 | 8 | 7 |
| 4 utgaver/uke | 8 | 3 | 2 | 2 | 2 | 3 | 9 | 10 | 10 |
| 3 utgaver/uke | 45 | 50 | 52 | 50 | 50 | 51 | 39 | 38 | 35 |
| 2 utgaver/uke | 32 | 30 | 34 | 32 | 34 | 31 | 38 | 38 | 42 |
| 1 utgave/uke | 39 | 61 | 65 | 70 | 69 | 76 | 78 | 81 | 76 |
| Dagsaviser | 86 | 76 | 74 | 76 | 75 | 72 | 68 | 66 | 65 |
| Fådagereaviser | 116 | 141 | 151 | 152 | 153 | 158 | 155 | 157 | 153 |
| Aviser i alt | 202 | 217 | 225 | 228 | 228 | 230 | 223 | 223 | 218 |

Tabell 2. Antall aviser etter type, 1990 til 2019

| | 1990 | 2002 | 2005 | 2008 | 2011 | 2014 | 2017 | 2018 | 2019 |
|--|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| Løssalgsaviser | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 |
| Storbyaviser ¹⁾ | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 |
| Nr. 2-aviser, store byer | 4 | 3 | 3 | 3 | 3 | 2 | 3 | 3 | 3 |
| Riksspredte menings- bærende aviser | 6 | 6 | 6 | 8 | 8 | 8 | 8 | 8 | 8 |
| Lokale dagsaviser, ledende | 59 | 57 | 56 | 56 | 56 | 54 | 49 | 47 | 46 |
| Lokale dagsaviser, nr. 2 | 10 | 3 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 |
| Lokale 2-3 dagersaviser | 75 | 76 | 80 | 81 | 82 | 84 | 76 | 75 | 76 |
| Lokale ukeaviser | 29 | 50 | 57 | 63 | 62 | 65 | 71 | 74 | 69 |
| Nasjonale fådagereaviser | 12 | 15 | 14 | 8 | 8 | 9 | 8 | 8 | 8 |
| Aftenposten Aften | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | - | - | - | - |
| Alle avistyper | 202 | 217 | 225 | 228 | 228 | 230 | 223 | 223 | 218 |

1) Aftenposten, Bergens Tidende, Adresseavisen og Stavanger Aftenblad.

Tabell 3. Samlet opplag etter avistype, 1990 til 2019¹⁾. 1 000 eksemplarer

| | 1990 | 2002 | 2008 | 2011 | 2014 | 2017 | 2019, 2 halvår |
|---|-------|-------|-------|-------|-------|-------|----------------|
| Løssalgsaviser | 587 | 582 | 408 | 311 | 212 | 155 | 166 |
| Storbyaviser ²⁾ | 521 | 512 | 477 | 450 | 418 | 414 | 465 |
| Nr. 2-aviser, store byer | 110 | 78 | 68 | 53 | 37 | 39 | 50 |
| Riksspredte meningsbærende aviser ³⁾ | 119 | 154 | 177 | 174 | 171 | 172 | 108 |
| Lokale dagsaviser, ledende | 947 | 947 | 867 | 791 | 685 | 625 | 663 |
| Lokale dagsaviser, nr.2 | 120 | 38 | 32 | 29 | 25 | 25 | 27 |
| Lokale 2-3 dagersaviser | 363 | 386 | 398 | 381 | 368 | 343 | 379 |
| Lokale ukeaviser | 49 | 107 | 136 | 132 | 134 | 149 | 152 |
| Nasjonale fådagersaviser | 120 | 106 | 76 | 78 | 101 | 104 | 104 |
| Aftenposten Aften | 193 | 164 | 125 | 102 | - | - | - |
| Dagsaviser i alt ³⁾ | 2 596 | 2 473 | 2 153 | 1 808 | 1 548 | 1 430 | 1 479 |
| Fådagersaviser i alt | 532 | 598 | 610 | 693 | 602 | 596 | 634 |
| Alle avistyper (totalopplag) ³⁾ | 3 128 | 3 072 | 2 763 | 2 501 | 2 150 | 2 026 | 2 114 |
| Opplag papir | - | - | - | - | 2 062 | 1 623 | 1 396 |
| Digitalt tillegg, sum | - | - | - | - | 88 | 403 | 718 |
| Digitalt tillegg, prosent | - | - | - | - | 4,1 | 19,9 | 33,6 |

1) Reglene for opplagsberegning er forandret i 2014 og 2018, jf. forklaring foran. Tallene for 2014 og senere er total netto.

2) Aftenposten, Bergens Tidende, Adresseavisen og Stavanger Aftenblad.

3) Dagens Næringsliv har ikke godkjente opplagstall etter 2015. Opplag for 2016 og 2017, og papiroplag for 2019 er anslått, jf. forklaring i teksten. Total og digital for 2019 er ikke med. Samlet opplag for 2019 er derfor blitt 50 000 - 70 000 for lavt.

Tabell 4. Samlet husstandsdekning for aviser etter type, 1990 til 2019

| | 1990 | 2002 | 2005 | 2008 | 2011 | 2014 | 2017 | 2019, 2 halvår |
|--|------|------|------|------|------|------|------|-------------------|
| Løssalgsaviser | .34 | .29 | .25 | .19 | .14 | .09 | .06 | .07 |
| Storbyaviser ¹⁾ | .30 | .26 | .24 | .23 | .20 | .18 | .17 | .19 |
| Nr. 2-aviser, store byer | .06 | .04 | .04 | .03 | .02 | .02 | .02 | .02 |
| Riksspredte meningsbærende aviser ²⁾ | .07 | .08 | .08 | .08 | .08 | .07 | .07 | .04 |
| Lokale dagsaviser, ledende | .54 | .48 | .45 | .41 | .36 | .30 | .26 | .27 |
| Lokale dagsaviser, nr. 2 | .07 | .02 | .02 | .02 | .01 | .01 | .01 | .01 |
| Lokale 2-3 dagersaviser | .21 | .20 | .20 | .19 | .17 | .16 | .14 | .15 |
| Lokale ukeaviser | .03 | .05 | .06 | .06 | .06 | .06 | .06 | .06 |
| Nasjonale fådagersaviser | .07 | .05 | .05 | .04 | .03 | .04 | .04 | .04 |
| Aftenposten Aften ²⁾ | .11 | .08 | .07 | .06 | .05 | - | - | - |
| Dagsaviser i alt ²⁾ | 1.48 | 1.25 | 1.14 | 1.02 | .82 | .67 | .60 | .60 |
| Fådagersaviser i alt | .30 | .30 | .31 | .29 | .31 | .26 | .25 | .26 |
| Alle avistyper ²⁾ | 1.79 | 1.55 | 1.45 | 1.31 | 1.13 | .93 | .85 | .86 |
| Veid opplag ³⁾ per husstand | 1.60 | 1.42 | 1.31 | 1.17 | .97 | .78 | .69 | .70 |

1) Aftenposten, Bergens Tidende, Adresseavisen og Stavanger Aftenblad.

2) Dagens Næringsliv har ikke godkjente opplagstall etter 2015. Opplag for 2016 og 2017 er anslått, jf. forklaring i teksten. Opplag for 2019 er ikke med. Samlet opplag for 2019 er derfor blitt 50 000 - 70 000 for lavt.

3) Opplagstall er veid etter avisenes utgivelsesfrekvens, jf. omtale i Avisåret 2000.

Tabell 5. Utgiversteder etter avistilbud, 1990 til 2019

| | 1990 | 2002 | 2005 | 2008 | 2011 | 2014 | 2017 | 2018 | 2019 |
|-------------------------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| Minst tre dagsaviser | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 |
| To dagsaviser | 13 | 4 | 3 | 3 | 3 | 2 | 3 | 3 | 3 |
| Dagsavis og fådagers | 7 | 5 | 5 | 9 | 8 | 10 | 5 | 5 | 5 |
| En dagsavis | 41 | 50 | 50 | 48 | 49 | 46 | 45 | 43 | 42 |
| To eller flere fådagers | 3 | 5 | 7 | 6 | 7 | 7 | 9 | 9 | 7 |
| En fådagersavis | 88 | 108 | 114 | 117 | 118 | 120 | 120 | 122 | 122 |
| Dagsaviskonkurranse | 15 | 6 | 5 | 5 | 5 | 4 | 5 | 5 | 5 |
| Annen lokal konkurranse | 10 | 10 | 12 | 15 | 15 | 17 | 14 | 14 | 12 |
| Sted med avismonopol | 129 | 158 | 164 | 165 | 167 | 166 | 165 | 165 | 164 |
| Sted med dagsavis | 63 | 61 | 60 | 62 | 62 | 60 | 54 | 53 | 52 |
| Utgiversteder i alt | 154 | 174 | 181 | 185 | 187 | 187 | 184 | 184 | 181 |
| Aviser i alt | 202 | 217 | 225 | 228 | 228 | 230 | 223 | 223 | 218 |

Tabell 6. Utvikling av den direkte pressestøtten¹⁾ til papiraviser, 1990 til 2019

| | 1990 | 2002 | 2008 | 2012 | 2014 | 2017 | 2018 | 2019 |
|--|------|------|------|------|------|------|------|------|
| Samlet støtte, mill. | 165 | 247 | 297 | 327 | 348 | 339 | 340 | 344 |
| Samlet støtte, mill. 2019-kroner | 305 | 358 | 373 | 386 | 394 | 356 | 347 | 344 |
| Støtte etter avistype, mill. 2019-kroner | | | | | | | | |
| Løssalgsaviser | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Storbyaviser | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Nr. 2-aviser, store byer | 89 | 113 | 109 | 99 | 82 | 73 | 69 | 71 |
| Rikksprede meningsbærende aviser | 70 | 108 | 138 | 158 | 161 | 152 | 150 | 146 |
| Lokale dagsaviser, ledende | 24 | 12 | 11 | 10 | 14 | 13 | 13 | 11 |
| Lokale dagsaviser, nr. 2 | 45 | 21 | 11 | 11 | 10 | 8 | 8 | 8 |
| Lokale 2-3 dagersaviser | 36 | 48 | 50 | 52 | 67 | 42 | 40 | 40 |
| Lokale ukeaviser | 4 | 23 | 30 | 33 | 37 | 40 | 41 | 40 |
| Nasjonale fådagersaviser ²⁾ | 38 | 33 | 24 | 24 | 24 | 28 | 26 | 29 |
| Aviser med støtte | 128 | 138 | 145 | 147 | 154 | 152 | 156 | 146 |
| Aviser uten støtte | 74 | 79 | 83 | 80 | 76 | 71 | 67 | 72 |
| Aviser i alt | 202 | 217 | 228 | 227 | 230 | 223 | 223 | 218 |

1) Gjelder all direkte støtte til bestemte aviser, unntatt Klar Tale og unntatt støtte til telekommunikasjoner. Støtten er registrert for det året den ble utbetalt. Støtte til aviser som er lagt ned i løpet av året, er ikke regnet med.

2) Ukeavisen Ledelse med nettutgaven Dagens Perspektiv fikk 5,9 millioner i støtte for 2016, 5,4 millioner i 2017, 5,6 millioner i 2018 og 6,1 millioner i 2019. Denne støtten er tatt med her.

Tabell 7. Betalte nettaviser, utgangen av 2019. Egen registrering og avgrensning

| Navn | Utg.sted | Eier ¹⁾ | Startet år | Betalt på nett | Opplag | Prod. støtte 2019 |
|-----------------------|-------------------|-----------------------------|------------|----------------|--------|-------------------|
| Alvdal midt i væla | Alvdal, Hedm. | Eget selskap | 2011 | 2015 | 1.956 | 845 |
| Avisa Lofoten | Leknes, Nordl. | Eget selskap | 2015 | 2019 | 651 | 851 |
| Bodø Nu | Bodø, Nordl. | NU Publishing ¹⁾ | 2002 | 2017 | - | - |
| Folldalsportalen | Folldal, Hedm. | Eget selskap | 1984 | 2019 | - | - |
| Gausdøl'n | Ø. Gausdal, Oppl. | Eget selskap | 1996 | 2018 | - | - |
| Geita | Tromøy, A-Agd. | Eget selskap | 2018 | 2018 | - | - |
| Karmøynytt | Karmøy, Rogald. | Eget selskap | 2011 | 2019 | 1.219 | - |
| Minerva | Oslo | Eget selskap | 1924 | 2016 | 3.339 | 2.064 |
| Midsundingen | Midsund, M og R | Lokalt selskap | 2017 | 2018 | 1.065 | 851 |
| Nettavisen | Oslo | Amedia | 1996 | 2018 | 15.321 | - |
| Nidaros | Trondheim, S-Tr. | Amedia | 2019 | 2019 | - | - |
| Porten.no | Ø. Årdal, S og F. | Lokalt selskap | 2014 | 2018 | - | - |
| Rana.no | Mo i Rana, Nordl. | NU Publishing ¹⁾ | 2017 | 2017 | - | - |
| Rørosnytt | Røros, S-Tr. | Eget selskap | 2014 | 2019 | - | - |
| Stord24 | Stord, Hordl. | Eget selskap | 2017 | 2019 | 1.009 | - |
| Vefsn.no | Mosjøen, Nordl. | NU Publishing ¹⁾ | 2018 | 2018 | - | - |
| VOL Vesterålen online | Sortland, Nordl. | Polaris Media | 1998 | 2017 | 4.826 | 2.435 |

1) Lokalt selskap eier eller driver også annen virksomhet enn nettavisen.

2) NU Publishing ble kjøpt av Amedia i desember 2019.

Tabell 8. Gratisaviser med en utgave per uke, utgangen av 2019

| Navn | Utg.sted | Eier | Startet år ¹⁾ | Opplag |
|---|--------------|-----------------------|--------------------------|--------|
| Byavisa Drammen ²⁾ | Drammen | Content Media | 2009 | 40 000 |
| Byavisa Tønsberg | Tønsberg | Eget selskap | 2005 | 17 500 |
| Gjøviks Blad | Gjøvik | Hamar Media | 2002 | 14 573 |
| Hamar Dagblad | Hamar | Østlendingen (Amedia) | 2005/1999 | 20 200 |
| Lillehammer Byavis ³⁾ | Lillehammer | Gudbr.dølen Dagningen | 2007/2006 | 24 000 |
| Nytt i Uka | Ålesund | Eget selskap | 1985 | 40 000 |
| Oppegård Avis | Oppegård | Lokalt selskap | 2013 | 11 000 |
| Stjørdals-Nytt | Stjørdal | Eget selskap | 1984 | 19 500 |
| Totens Blad | Ø. Toten | Hamar Media | 1998 | 13 708 |
| Sørlandsavisen Kristiansand ⁴⁾ | Kristiansand | Tvende Media | 2018 | - |
| TS Sørlandsavisen ⁵⁾ | Arendal | Tvende Media | 1999 | - |

1) Gjelder året den er etablert som ukentlig eller todagers gratisavis. Årstall bak / angir startår for aviser som har vært abonnementsaviser.

2) Fjortendaglig fra januar 2020.

3) Nedlagt ved årsskiftet, i nettavisen MittLillehammer.

4) Fjortendaglig fra januar 2020.

5) Sørlandsavisen Aust i 2018. Fjortendaglig fra januar 2020.

Tabell 9. Avisenes tilbud på internett¹⁾ 1996-2019. Gjelder utgang av året evt. januar året etter

| | 1996 | 2003 | 2008 | 2011 | 2014 | 2017 | 2018 | 2019 |
|--|------|------|------|------|------|------|------|------|
| Oppdaterte nyheter, dagsavis ²⁾ | - | 23 | 69 | 58 | 64 | - | - | - |
| Oppdaterte nyheter, fådagersavis ³⁾ | - | 16 | 77 | 32 | 66 | - | - | - |
| Vanlig nettavvis ⁴⁾ | 16 | 66 | 24 | 58 | 26 | - | - | - |
| Vanlig eller oppdatert nettavvis i alt | 16 | 105 | 170 | 148 | 156 | 179 | 184 | 186 |
| Smal nettavvis, notisavis | 29 | 51 | 26 | 46 | 31 | 12 | 12 | 7 |
| Felles lokal nyhetstjeneste ⁵⁾ | - | - | - | - | 4 | 6 | 5 | 5 |
| Egne nyheter i alt | 45 | 156 | 196 | 194 | 191 | 197 | 201 | 198 |
| Oppdaterte smakebiter (les mer) | - | - | - | 4 | 7 | 7 | 4 | 4 |
| Egen hjemmeside | 17 | 24 | 21 | 19 | 21 | 12 | 9 | 9 |
| Annet | 9 | 5 | 1 | 5 | 7 | 2 | 5 | 3 |
| Eget opplegg i alt | 71 | 185 | 218 | 222 | 226 | 218 | 219 | 214 |
| Nettside med betalingsordning | - | - | - | 5 | 55 | 175 | 183 | 190 |
| Antall aviser (uten Aften) | 219 | 221 | 227 | 227 | 230 | 223 | 223 | 218 |

- 1) Oversikten gjelder de betalte (papir)avisenes tilbud på internett. Gratisaviser og rene nettaviser er ikke med. Aften (Aftenposten Aften) hadde ikke egne sider på nett og er ikke regnet med.
- 2) Krav til oppdatering for dagsaviser er litt strengere fra 2003 og fremover, jf. kommentar i Avisåret 2003.
- 3) Kravet til oppdatering for fådagersaviser er strengere fra 2008, og praktiseringen er innskjerpet fra 2010.
- 4) Minst fire egne nyhetssaker presentert som mer enn en kort notis.
- 5) Ny kategori fra Avisåret 2016. Felles nyhetstjeneste ble regnet som Annet i rapportene for 2014 og 2015.

Tabell 10 . Aviser med betalingsopplegg for nettsidene, 2011 til 2019

| | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 |
|--|------|------|------|------|-----------------|-----------------|-----------------|------|------|
| Metermodellen (metered access) ¹⁾ | 1 | 2 | 2 | 1 | 1 | 2 | 1 | 1 | 1 |
| Libertalt opplegg | 1 | 6 | 10 | 23 | 22 | 4 | - | - | - |
| Amedia pluss | - | - | - | - | 59 | 60 | - | - | - |
| Polaris pluss | - | - | - | - | - | 18 | - | - | - |
| Restriktivt opplegg (hard betaling) | 3 | 7 | 15 | 31 | 42 | 66 | - | - | - |
| Pluss-modeller i alt | 4 | 13 | 25 | 54 | 123 | 148 | 173 | 182 | 189 |
| Annet | - | - | - | - | 1 ²⁾ | 1 ²⁾ | 1 ²⁾ | - | - |
| Betalingsopplegg i alt | 5 | 15 | 27 | 55 | 125 | 151 | 175 | 183 | 190 |
| Har egne nettnyheter i alt ²⁾ | 194 | 190 | 189 | 191 | 197 | 201 | 197 | 201 | 198 |
| Alle aviser | 228 | 227 | 229 | 230 | 228 | 227 | 223 | 223 | 218 |

- 1) Fra 2014 har Aftenposten vært den eneste avisen som bruker meter-modellen. Fra 2016 har den brukt en hybrid-modell med noen saker som er helt lukket og noen som er åpne etter meter-prinsippet.
- 2) Gjelder Eidsvoll Ullensaker Blad.
- 3) Aviser som er med i et nyhetssamarbeid (Vesterålen online eller iFinnmark) er regnet som aviser med egne nyheter. I tidligere utgaver ble de regnet som aviser uten egne nyheter. Det gjelder seks aviser i 2016 og 2017 og fem i 2018.

Tabell 11. Modeller for salg av abonnement, 2013 til 2019

| | Høst 2013 | Høst 2014 | Des. 2015 | Des. 2016 | Des. 2017 | Des 2018 | Des 2019 |
|--|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|-------------|-------------|
| Felles abon. papir og digital (Ål inklusive) | 19 | 36 | 43 | 27 | 21 | 23 | 16 |
| Komplett (papir og digital) eller rent digitalabon. (Aftenposten-modellen) | 4 | 27 | 100 | 134 | 152 | 165 | 180 |
| Digitalt abonnement, ingen rabatt | 33 | 32 | 29 | 29 | 22 | 12 | 5 |
| Digitalt abonnement, rabatt papirabon. | 115 | 90 | 30 | 18 | 13 | 12 | 11 |
| Aviser med digitalabonnement i alt ¹⁾ | 180 | 194 | 206 | 211 | 211 | 214 | 212 |
| Har ikke digitalt abonnement ²⁾ | 47 | 34 | 20 | 14 | 10 | 7 | 4 |
| Alle abonnementsaviser | 227 | 228 | 226 | 225 | 221 | 221 | 216 |
| Selvstendig papirabonnement, pst. ³⁾ | 90 | 72 | 37 | 28 | 22 | 15 | 9 |

1) Også noen aviser med andre opplegg for digitalt abonnement.

2) Noen få har digitale utgaver som bare selges i løssalg hos BuyAndRead. Det var 16 i 2013, 8 i 2014 og 2 i 2015, 2016 og 2017.

3) Et abonnement på papiravis som ikke gir automatisk tilgang til en digitalutgave. Dette er alle andre løsninger enn Aftenposten-modellen og Ål inklusive.

Tabell 12. Aviser 2019 etter type, frekvens, opplag 2. halvår og endring fra 2017 til 2019

| Avis | Utgiversted | Utg/ uke | Papir | Total | Dig. til- legg ¹⁾ | Endring fra 2017, pst. | |
|--|----------------------|-------------|----------------|----------------|------------------------------------|---------------------------|-------|
| | | | | | | Papir | Total |
| <i>Løssalgsaviser</i> | | | | | | | |
| Dagbladet | Oslo | 6 | 31.129 | 104.188 | 70 | -21 | 43 |
| VG - Verdens Gang | Oslo | 7 | 55.587 | 62.032 | 10 | -29 | -24 |
| <i>2 aviser</i> | <i>Samlet opplag</i> | | <i>86.716</i> | <i>166.220</i> | | | |
| <i>Storbyaviser</i> | | | | | | | |
| Adresseavisen | Trondheim | 6 | 38.284 | 71.138 | 46 | -24 | 16 |
| Aftenposten | Oslo | 7 | 119.199 | 247.840 | 52 | -15 | 11 |
| Bergens Tidende | Bergen | 6 | 38.243 | 83.217 | 54 | -16 | 16 |
| Stavanger Aftenblad | Stavanger | 6 | 34.007 | 62.609 | 46 | -17 | 11 |
| <i>4 aviser</i> | <i>Samlet opplag</i> | | <i>229.733</i> | <i>464.804</i> | | | |
| <i>Nr. 2-aviser i de største byene</i> | | | | | | | |
| Bergensavisen | Bergen | 6 | 9.524 | 25.302 | 62 | -12 | 55 |
| Dagsavisen | Oslo | 6 | 13.626 | 20.331 | 33 | -18 | 9 |
| Rogalands Avis | Stavanger | 6 | 2.512 | 4.038 | 38 | -27 | 7 |
| <i>3 aviser</i> | <i>Samlet opplag</i> | | <i>25.662</i> | <i>49.671</i> | | | |
| <i>Riksspredte meningsbærende aviser</i> | | | | | | | |
| Avvir | Kautokeino | 5 | 861 | 1.201 | 28 | -6 | 16 |
| Dagen | Bergen | 6 | 7.241 | 11.636 | 38 | 5 | 24 |
| Dagens Næringsliv | Oslo | 6 | (40.000) | - | - | - | - |
| Finansavisen | Oslo | 6 | 20.226 | 23.810 | 15 | 5 | -1 |
| Klassekampen | Oslo | 6 | 27.469 | 30.434 | 10 | 17 | 22 |
| Nasjonen | Oslo | 6 | 12.477 | 15.309 | 19 | 4 | 15 |
| Sagat | Lakselv | 5 | 2.190 | 3.032 | 28 | -11 | 3 |
| Vårt Land | Oslo | 6 | 14.511 | 22.786 | 36 | -12 | 6 |
| <i>8 aviser</i> | <i>Samlet opplag</i> | | <i>124.975</i> | <i>108.208</i> | | | |
| <i>Ledende lokale dagsaviser</i> | | | | | | | |
| Agderposten | Arendal | 6 | 14.560 | 19.282 | 25 | -12 | 2 |
| Avisa Nordland | Bodø | 6 | 11.500 | 20.316 | 43 | -18 | 10 |
| Bladet Vesterålen | Sortland | 5 | 4.823 | 6.367 | 24 | -16 | 10 |
| Budstikka | Asker | 6 | 13.275 | 21.465 | 38 | -13 | 25 |
| Drammens Tidende | Drammen | 6 | 15.132 | 27.607 | 45 | -24 | 4 |
| Eidsvoll Ullensaker Blad | Eidsvoll | 4 | 4.896 | 6.401 | 24 | -15 | 2 |
| Finnmark Dagblad | Hammerfest | 4 | 2.837 | 7.386 | 62 | -10 | 22 |
| Finnmarken | Vadsø | 4 | 2.944 | 5.917 | 50 | -13 | 15 |
| Firda | Førde | 6 | 7.122 | 11.763 | 39 | -19 | 7 |
| Folkebladet | Finnsnes | 6 | 3.568 | 5.940 | 40 | -16 | 10 |
| Fredriksstad Blad | Fredrikstad | 6 | 10.786 | 23.002 | 53 | -18 | 20 |
| Fremover | Narvik | 4 | 3.855 | 7.689 | 50 | -13 | 13 |
| Fædrelandsvennen | Kristiansand | 6 | 20.943 | 37.344 | 44 | -16 | 14 |
| Gjengangeren | Horten | 4 | 4.025 | 6.464 | 38 | -23 | 2 |

Tabell 12, forts.

| Avis | Utgiversted | Utg/ uke | Papir | Total | Dig. til- legg ¹⁾ | Endring fra 2017, pst. | |
|--------------------------------|----------------------|-------------|----------------|----------------|------------------------------------|---------------------------|-------|
| | | | | | | Papir | Total |
| Glåmdalen | Kongsvinger | 6 | 10.260 | 14.775 | 31 | -17 | 4 |
| Gudbrandsdølen Dagningen | Lillehammer | 6 | 14.892 | 22.454 | 34 | -15 | 13 |
| Halden Arbeiderblad | Halden | 4 | 4.228 | 7.614 | 45 | -15 | 14 |
| Hamar Arbeiderblad | Hamar | 6 | 15.803 | 19.019 | 17 | -17 | -4 |
| Harstad Tidende | Harstad | 6 | 6.092 | 9.403 | 35 | -16 | 6 |
| Haugesunds Avis | Haugesund | 6 | 12.823 | 21.177 | 39 | -18 | 8 |
| Helgelendingen | Mosjøen | 4 | 4.276 | 6.753 | 37 | -15 | 0 |
| Laagendalsposten | Kongsberg | 6 | 4.999 | 8.980 | 44 | -18 | 7 |
| Lindesnes | Mandal | 4 | 4.108 | 6.576 | 37 | -12 | 19 |
| Lister | Farsund | 4 | 3.828 | 6.152 | 38 | -12 | 14 |
| Lofotposten | Svolvær | 6 | 3.295 | 6.929 | 52 | -12 | 18 |
| Moss Avis | Moss | 6 | 7.809 | 13.521 | 42 | -17 | 11 |
| Namdals-Avisa | Namsos | 5 | 6.852 | 10.798 | 36 | -20 | 4 |
| Nordlys | Tromsø | 6 | 10.559 | 24.692 | 57 | -20 | 15 |
| Oppland Arbeiderblad | Gjøvik | 6 | 13.153 | 20.600 | 36 | -19 | 4 |
| Porsgrunns Dagblad | Porsgrunn | 5 | 2.826 | 5.424 | 48 | -10 | 23 |
| Rana Blad | Mo i Rana | 4 | 5.056 | 8.605 | 41 | -21 | -2 |
| Ringerikes Blad | Hønefoss | 6 | 6.855 | 11.209 | 39 | -17 | 9 |
| Romerikes Blad | Lillestrøm | 6 | 16.552 | 30.291 | 45 | -19 | 13 |
| Romsdals Budstikke | Molde | 6 | 10.888 | 16.241 | 33 | -14 | 7 |
| Sandefjords Blad | Sandefjord | 6 | 6.901 | 12.620 | 45 | -20 | 9 |
| Sarpsborg Arbeiderblad | Sarpsborg | 6 | 7.030 | 12.533 | 44 | -18 | 14 |
| Smaalenenes Avis | Askim | 6 | 7.481 | 12.081 | 38 | -17 | 9 |
| Sogn Avis | Leikanger | 5 | 6.629 | 8.045 | 18 | -12 | -8 |
| Sunnmørsposten | Ålesund | 6 | 17.308 | 26.323 | 34 | -16 | 8 |
| Telemarksavisa | Skien | 6 | 12.149 | 22.029 | 45 | -16 | 17 |
| Tidens Krav | Kristiansund | 6 | 7.562 | 12.198 | 38 | -17 | 6 |
| Trønder-Avisa | Steinkjer | 6 | 13.260 | 18.221 | 27 | -18 | 3 |
| Tønsbergs Blad | Tønsberg | 6 | 13.091 | 22.437 | 42 | -22 | 6 |
| Østlandets Blad | Ski | 5 | 5.712 | 10.235 | 44 | -14 | 20 |
| Østlands-Posten | Larvik | 6 | 7.413 | 12.095 | 39 | -18 | 6 |
| Østlendingen | Elverum | 6 | 9.582 | 16.415 | 42 | -17 | 9 |
| <i>46 aviser</i> | <i>Samlet opplag</i> | | <i>399.538</i> | <i>663.388</i> | | | |
| <i>Lokale nr. 2-aviser</i> | | | | | | | |
| iTromsø | Tromsø | 6 | 3.755 | 8.176 | 54 | -16 | 22 |
| Varden | Skien | 6 | 12.879 | 18.857 | 32 | -15 | 1 |
| <i>2 aviser</i> | <i>Samlet opplag</i> | | <i>16.634</i> | <i>27.033</i> | | | |
| <i>Lokale 2-3 dagersaviser</i> | | | | | | | |
| Agder | Flekkefjord | 3 | 6.321 | 7.225 | 13 | -6 | 5 |
| Akers Avis Groruddalen | Oslo | 2 | 10.012 | 10.101 | 1 | -12 | -12 |
| Akershus Amtstidende | Drøbak | 3 | 4.295 | 7.876 | 45 | -21 | 16 |
| Altaposten | Alta | 3 | 2.647 | 4.836 | 45 | -13 | 18 |
| Andøyposten | Andenes | 2 | 1.381 | 1.799 | 23 | -9 | -6 |
| Arbeidets Rett | Røros | 3 | 5.143 | 7.441 | 31 | -11 | 11 |
| Aura Avis | Sunnalsøra | 3 | 1.981 | 2.771 | 29 | -13 | 2 |

Tabell 12, forts.

| Avis | Utgiversted | Utg/ uke | Papir | Total | Dig. til- legg ¹⁾ | Endring fra 2017, pst. | |
|-------------------------|----------------|-------------|--------|--------|------------------------------------|---------------------------|-------|
| | | | | | | Papir | Total |
| Aust-Agder Blad | Risør | 3 | 2.547 | 3.698 | 31 | -9 | 7 |
| Bladet | Stjørdal | 3 | 5.315 | 7.300 | 27 | -21 | 3 |
| Brønnøysunds Avis | Brønnøysund | 2 | 2.409 | 3.776 | 36 | -17 | 11 |
| Bygdanytt | Ytre Arna | 2 | 3.231 | 5.164 | 37 | -13 | 19 |
| Bygdebladet | Sjøholt | 2 | 2.389 | 2.391 | 0 | -4 | -3 |
| Bygdeposten | Vikersund | 3 | 4.915 | 6.709 | 27 | -6 | 9 |
| Bømlo-Nytt | Bømlo | 2 | 3.027 | 3.555 | 15 | -5 | 11 |
| Dalane Tidende | Egersund | 3 | 6.527 | 7.385 | 12 | -9 | 1 |
| Demokraten | Fredrikstad | 3 | 2.860 | 3.201 | 11 | -32 | -28 |
| Driva | Sunndalsøra | 2 | 2.414 | 3.317 | 27 | -13 | 10 |
| Fanaposten | Bergen | 2 | 3.222 | 3.886 | 17 | -10 | 8 |
| Firda Tidend | Sandane | 2 | 2.673 | 2.862 | 7 | -6 | 0 |
| Firdaposten | Florø | 2 | 3.276 | 5.032 | 35 | -16 | 6 |
| Fjordabladet | Nordfjordeid | 2 | 2.135 | 2.920 | 27 | -6 | 18 |
| Fjordenes Tidende | Måløy | 2 | 3.287 | 4.718 | 30 | -13 | 5 |
| Fjordingen | Stryn | 2 | 2.960 | 3.864 | 23 | -10 | 3 |
| Fosna-Folket | Brekstad | 2 | 4.323 | 6.859 | 37 | -12 | 25 |
| Framtid i Nord | Nordreisa | 2 | 2.162 | 4.011 | 46 | -20 | 19 |
| Grannar | Etne | 2 | 3.280 | 3.507 | 6 | -7 | -1 |
| Grenda | Kvinnherad | 2 | 2.111 | 2.246 | 6 | -5 | 0 |
| Grimstad Adressetidende | Grimstad | 3 | 5.097 | 6.280 | 19 | -9 | 5 |
| Hadeland | Brandbu | 3 | 4.594 | 7.413 | 38 | -16 | 9 |
| Hallingdølen | Ål | 3 | 7.774 | 9.204 | 16 | -7 | 6 |
| Hardanger Folkeblad | Odda | 3 | 3.718 | 5.159 | 28 | -7 | 10 |
| Helgelands Blad | Sandnessjøen | 3 | 3.426 | 4.074 | 16 | -14 | 2 |
| Hitra-Frøya | Sandstad | 2 | 2.652 | 4.483 | 41 | -12 | 13 |
| Hordaland | Voss | 3 | 6.794 | 8.043 | 16 | -9 | 2 |
| Hordaland Folkeblad | Norheimsund | 2 | 4.805 | 4.924 | 2 | -6 | -4 |
| Indre Akershus Blad | Bjørkelangen | 3 | 5.272 | 7.365 | 28 | -19 | 1 |
| Innherred | Levanger | 3 | 5.708 | 7.821 | 27 | -10 | 13 |
| Jarlsberg | Holmestrand | 3 | 3.136 | 4.443 | 29 | -9 | 18 |
| Jærbladet | Bryne | 3 | 11.149 | 12.849 | 13 | -9 | 2 |
| Kragerø Blad Vestmar | Kragerø | 3 | 3.185 | 5.137 | 38 | -7 | 19 |
| Kvinnheringen | Kvinnherad | 3 | 3.260 | 4.404 | 26 | -8 | 5 |
| Lillesandsposten | Lillesand | 2 | 3.388 | 4.395 | 23 | -6 | 11 |
| Møre | Volda | 3 | 2.811 | 3.028 | 7 | -10 | -4 |
| Møre-Nytt | Ørsta | 2 | 3.677 | 4.904 | 25 | -13 | 7 |
| Nordhordland | Knarvik | 2 | 3.281 | 5.078 | 35 | -11 | 14 |
| Nye Troms | Moen i Målselv | 3 | 3.058 | 3.360 | 9 | -13 | -7 |
| Opdalingen | Oppdal | 2 | 1.462 | 2.072 | 29 | -14 | 11 |
| Os og Fusaposten | Os | 2 | 3.934 | 5.022 | 22 | -13 | 11 |
| Raumnes | Årnes | 3 | 4.737 | 5.604 | 16 | -9 | 5 |
| Ringsaker Blad | Moelv | 3 | 4.911 | 7.890 | 38 | -11 | 14 |
| Rjukan Arbeiderblad | Rjukan | 3 | 1.629 | 2.413 | 32 | -10 | 13 |
| Ryfylke | Sauda | 2 | 2.234 | 2.327 | 4 | 0 | -3 |
| Røyken og Hurums Avis | Slemmestad | 2 | 3.328 | 5.433 | 39 | -5 | 20 |
| Saltenposten | Fauske | 2 | 3.763 | 4.718 | 20 | -11 | 9 |
| Sandnesposten | Sandnes | 2 | 5.674 | 6.904 | 18 | 7 | 26 |

Tabell 12, forts.

| Avis | Utgeversted | Utg/ uke | Papir | Total | Dig. til- legg ¹⁾ | Endring fra 2017, pst. | |
|-------------------------|----------------------|-------------|----------------|----------------|------------------------------------|---------------------------|-------|
| | | | | | | Papir | Total |
| Setesdølen | Bygland | 2 | 3.770 | 3.987 | 5 | -9 | -4 |
| Strandbuen | Jørpeland | 2 | 4.447 | 4.914 | 10 | -6 | 3 |
| Strilen | Knarvik | 2 | 3.900 | 5.708 | 32 | -16 | 8 |
| Sunnhordland | Leirvik | 3 | 5.107 | 6.467 | 21 | -16 | 6 |
| Sykkylvsbladet | Sykkylven | 2 | 2.468 | 2.469 | 0 | -6 | -6 |
| Sør-Trøndelag | Orkanger | 3 | 4.509 | 6.733 | 33 | -12 | 19 |
| Sør-Varanger Avis | Kirkenes | 3 | 2.252 | 2.565 | 12 | -22 | -13 |
| Telen | Notodden | 3 | 2.762 | 4.323 | 36 | -21 | 5 |
| Trønderbladet | Melhus | 2 | 3.005 | 4.404 | 32 | -17 | 13 |
| Tvedestrandsposten | Tvedestrand | 3 | 3.202 | 5.025 | 36 | 4 | 25 |
| Valdres | Fagernes | 3 | 6.487 | 8.763 | 26 | -8 | 15 |
| Varingen | Nittedal | 2 | 4.533 | 5.676 | 20 | -7 | 15 |
| Vennesla Tidende | Vennesla | 2 | 3.104 | 4.311 | 28 | 7 | 28 |
| Vest-Telemark Blad | Kviteseid | 2 | 4.940 | 5.563 | 11 | -5 | 6 |
| Vesteraalens Avis | Stokmarknes | 2 | 1.496 | 1.604 | 7 | -17 | -15 |
| Vestlandsnytt | Fosnavåg | 2 | 3.694 | 4.569 | 19 | -12 | 5 |
| VestNytt | Straume | 2 | 4.262 | 6.910 | 38 | -8 | 28 |
| Vikebladet Vestposten | Ulsteinvik | 2 | 3.026 | 4.263 | 29 | -9 | 17 |
| Ytre Sogn | Høyanger | 2 | 1.308 | 1.308 | 0 | -8 | -8 |
| Ytringen Avis | Kolvereid | 2 | 2.101 | 2.339 | 10 | -10 | -2 |
| Åndalsnes Avis | Åndalsnes | 3 | 2.572 | 3.502 | 27 | -11 | 5 |
| <i>76 aviser</i> | <i>Samlet opplag</i> | | <i>288.245</i> | <i>378.600</i> | | | |
| <i>Lokale ukeaviser</i> | | | | | | | |
| Arendals Tidende | Arendal | 1 | 1.064 | 1.340 | 21 | 9 | 25 |
| Askøyværingen | Kleppestø | 1 | 2.989 | 5.040 | 41 | -6 | 30 |
| Avisa Hemnes | Hemnes | 1 | 1.376 | 1.470 | 6 | -11 | -6 |
| Birkenes-Avisa | Birkeland | 1 | 1.010 | 1.042 | 3 | -21 | -18 |
| Bygdebladet | Randaberg | 1 | 3.067 | 3.442 | 11 | -5 | 5 |
| Bø Blad | Bø | 1 | 2.553 | 2.559 | 0 | -1 | 0 |
| Drangedalsposten | Drangedal | 1 | 1.868 | 1.953 | 4 | -5 | -1 |
| Dølen | Vinstra | 1 | 2.866 | 4.020 | 29 | -17 | 13 |
| Eiker Bladet | Nedre Eiker | 1 | 2.152 | 2.796 | 23 | -24 | -9 |
| Enebakk Avis | Enebakk | 1 | 1.906 | 2.498 | 24 | -15 | 1 |
| Finnmarksposten | Hønningsvåg | 1 | 945 | 1.669 | 43 | -13 | 49 |
| Fjell-Ljom | Rørøros | 1 | 2.248 | 2.314 | 3 | -4 | -2 |
| Fjuken | Bismo | 1 | 3.124 | 3.879 | 19 | -11 | 7 |
| Frolendingen | Froland | 1 | 1.450 | 1.450 | 0 | 8 | 8 |
| Frostringen | Frosta | 1 | 1.645 | 1.683 | 2 | 2 | 3 |
| Gaula | Melhus | 1 | 1.515 | 1.517 | 0 | -8 | -8 |
| Gauldalsposten | Støren | 1 | 1.543 | 1.543 | 0 | -2 | -2 |
| Gjesdalbuen | Ålgård | 1 | 2.806 | 3.327 | 16 | -9 | 6 |
| Hammerfestingen | Hammerfest | 1 | 1.242 | 1.242 | 0 | -1 | -1 |
| Inderøyningen | Sakshaug | 1 | 1.784 | 1.825 | 2 | -6 | -5 |
| Kanalen | Ulefoss | 1 | 1.949 | 1.959 | 0 | 3 | 3 |
| Klæbuposten | Klæbu | 1 | 825 | 825 | 0 | -15 | -15 |
| Kronstadposten | Alta | 1 | 1.762 | 1.786 | 1 | 8 | 8 |

Tabell 12, forts.

| Avis | Utgiversted | Utg/ uke | Papir | Total | Dig. til- legg ¹⁾ | Endring fra 2017, pst. | |
|---------------------------|----------------------|-------------|----------------|----------------|------------------------------------|---------------------------|-------|
| | | | | | | Papir | Total |
| Kulingen | Meløy | 1 | 1.554 | 2.012 | 23 | -3 | 23 |
| Lierposten | Tranby | 1 | 2.817 | 3.642 | 23 | -7 | 3 |
| Lofot-Tidende | Leknes | 1 | 2.036 | 3.064 | 34 | -11 | 18 |
| Lokalavisa NordSalten | Hamarøy | 1 | 2.301 | 2.390 | 4 | -11 | -9 |
| Lok.avisa Trysil-Engerdal | Trysil | 1 | 2.060 | 2.249 | 8 | -7 | 2 |
| Lyngdals Avis | Lyngdal | 1 | 1.111 | 1.540 | 28 | -14 | 15 |
| Marsteinen | Storebø | 1 | 1.865 | 2.037 | 8 | -14 | -10 |
| Meråker-Posten | Meråker | 1 | 871 | 871 | 0 | -6 | -6 |
| Norddalen | Otta | 1 | 2.147 | 2.603 | 18 | -12 | 3 |
| Nordre | Brattvåg | 1 | 1.846 | 1.962 | 6 | -11 | -6 |
| Nordstrands Blad | Oslo | 1 | 3.016 | 4.534 | 34 | -9 | 14 |
| OPP | Oppdal | 1 | 2.176 | 2.244 | 3 | -3 | -1 |
| Rakkestad Avis | Rakkestad | 1 | 1.742 | 2.454 | 29 | -16 | 3 |
| Samningen | Årland | 1 | 1.411 | 1.411 | 0 | 1 | 1 |
| Sande Avis | Sande | 1 | 1.922 | 2.521 | 24 | -6 | 7 |
| Selbyggen | Selbu | 1 | 2.793 | 2.832 | 1 | -5 | -4 |
| Snåsnningen | Snåsa | 1 | 1.383 | 1.427 | 3 | -10 | -8 |
| Sola Bladet | Sola | 1 | 3.291 | 3.870 | 15 | -3 | 9 |
| SolungAvisa | Flisa | 1 | 2.207 | 2.273 | 3 | -12 | -11 |
| Stangeavisa | Stange | 1 | 2.631 | 2.743 | 4 | -2 | 3 |
| Steinkjer-Avisa | Steinkjer | 1 | 4.480 | 4.736 | 5 | -11 | -6 |
| Storfjordnytt | Norddal | 1 | 1.264 | 1.264 | 0 | -7 | -7 |
| Sulaposten | Langevåg | 1 | 1.995 | 1.998 | 0 | -6 | -6 |
| Suldalsposten | Sand | 1 | 2.212 | 2.212 | 0 | -3 | -3 |
| Sunnmøringen | Stranda | 1 | 1.397 | 1.652 | 15 | -9 | 0 |
| Svalbardposten | Longyearbyen | 1 | 1.470 | 2.025 | 27 | -35 | -17 |
| Svelviksposten | Svelvik | 1 | 1.710 | 2.176 | 21 | -11 | 3 |
| Sydvesten | Bergen | 1 | 1.057 | 1.060 | 0 | -23 | -23 |
| Synste Møre | Vanylven | 1 | 2.023 | 2.023 | 0 | -5 | -7 |
| Søgne og Songdalen Budst | Søgne | 1 | 1.983 | 2.055 | 3 | -27 | -25 |
| Søvesten | Kyrksæterøra | 1 | 973 | 973 | 0 | -19 | -19 |
| Tysnes | Uggedalseid | 1 | 2.014 | 2.138 | 6 | -5 | -2 |
| Tysvær Bygdeblad | Grindafjord | 1 | 2.087 | 2.163 | 3 | 0 | 1 |
| VaksdalPosten | Dale | 1 | 2.045 | 2.233 | 8 | -5 | 2 |
| Vestavind | Buavåg | 1 | 1.519 | 1.519 | 0 | -4 | -4 |
| Vestby Avis | Vestby | 1 | 1.730 | 3.398 | 49 | -12 | 11 |
| Vestnesavisa | Vestnes | 1 | 1.480 | 1.497 | 1 | -13 | -12 |
| Vigga | Dombås | 1 | 1.827 | 2.278 | 20 | -11 | 11 |
| Våganavisa | Svolvær | 1 | 1.481 | 1.928 | 23 | -27 | -5 |
| Øksnesavisa | Øksnes | 1 | 1.365 | 1.391 | 2 | -12 | -12 |
| Østhavet | Vardø | 1 | 1.214 | 1.233 | 2 | -7 | -7 |
| Øy-blikk | Valderøy | 1 | 1.323 | 1.348 | 2 | -4 | -2 |
| Øyene | Nøtterøy | 1 | 2.900 | 3.811 | 24 | -12 | 6 |
| Øyposten | Finnøy | 1 | 1.187 | 1.316 | 10 | -9 | 0 |
| Ås Avis | Ås | 1 | 1.530 | 2.344 | 35 | -12 | 9 |
| Åsane Tidende | Bergen | 1 | 1.256 | 1.279 | 2 | -10 | -9 |
| <i>69 aviser</i> | <i>Samlet opplag</i> | | <i>130.391</i> | <i>151.908</i> | | | |

Tabell 12, forts.

| Avis | Utgiversted | Utg/ uke | Papir | Total | Dig. til- legg ¹⁾ | Endring fra 2017, pst. | |
|---------------------------------|----------------------|-------------|------------------|------------------|------------------------------------|---------------------------|-------|
| | | | | | | Papir | Total |
| <i>Nasjonale fådagersaviser</i> | | | | | | | |
| Aftenposten Junior | Oslo | 1 | 28.069 | 28.562 | 2 | -5 | -5 |
| Dag og Tid | Oslo | 1 | 11.660 | 12.053 | 3 | 4 | 7 |
| Fiskeribladet | Bergen | 3 | 4.360 | 7.456 | 41 | -4 | 38 |
| Klar Tale | Oslo | 1 | 8.891 | 9.346 | 5 | -17 | -12 |
| Kyst og Fjord | Kjøllefjord | 1 | 1.670 | 2.050 | 19 | 1 | 7 |
| Morgenbladet | Oslo | 1 | 24.502 | 28.408 | 14 | -6 | -2 |
| Norge IDAG | Bergen | 1 | 11.270 | 11.511 | 2 | -2 | 0 |
| Ukeavisen Ledelse | Oslo | 1 | 3.243 | 4.420 | 27 | -3 | 3 |
| <i>8 aviser</i> | <i>Samlet opplag</i> | | <i>93.665</i> | <i>103.806</i> | | | |
| <i>218 aviser i alt</i> | <i>Samlet opplag</i> | | <i>1.395.559</i> | <i>2.113.638</i> | | | |

1) Digitalt tillegg er differansen mellom papiroplag og totalopplag

2) Papiroplag for Dagens Næringsliv er anslått, jf. eget avsnitt i kommentardelen

Tabell 13. Aviser 2019 etter fylke, frekvens, opplag 2. halvår og endring fra 2017 til 2019

| Avis | Utgeversted | Utg/ uke | Papir | Total | Dig. til- legg ¹⁾ | Endring fra 2017, pst. | |
|---------------------------------|----------------------|-------------|----------------|----------------|------------------------------------|---------------------------|-------|
| | | | | | | Papir | Total |
| <i>Østfold</i> | | | | | | | |
| Demokraten | Fredrikstad | 3 | 2.860 | 3.201 | 11 | -32 | -28 |
| Fredriksstad Blad | Fredrikstad | 6 | 10.786 | 23.002 | 53 | -18 | 20 |
| Halden Arbeiderblad | Halden | 4 | 4.228 | 7.614 | 45 | -15 | 14 |
| Moss Avis | Moss | 6 | 7.809 | 13.521 | 42 | -17 | 11 |
| Rakkestad Avis | Rakkestad | 1 | 1.742 | 2.454 | 29 | -16 | 3 |
| Sarpsborg Arbeiderblad | Sarpsborg | 6 | 7.030 | 12.533 | 44 | -18 | 14 |
| Smaalenenes Avis | Askim | 6 | 7.481 | 12.081 | 38 | -17 | 9 |
| <i>7 aviser</i> | <i>Samlet opplag</i> | | <i>41.936</i> | <i>74.406</i> | | | |
| <i>Akershus</i> | | | | | | | |
| Akershus Amtstidende | Drøbak | 3 | 4.295 | 7.876 | 45 | -21 | 16 |
| Budstikka | Asker | 6 | 13.275 | 21.465 | 38 | -13 | 25 |
| Eidsvoll Ullensaker Blad | Eidsvoll | 4 | 4.896 | 6.401 | 24 | -15 | 2 |
| Enebakk Avis | Enebakk | 1 | 1.906 | 2.498 | 24 | -15 | 1 |
| Indre Akershus Blad | Bjørkelangen | 3 | 5.272 | 7.365 | 28 | -19 | 1 |
| Raumnes | Årnes | 3 | 4.737 | 5.604 | 16 | -9 | 5 |
| Romerikes Blad | Lillestrøm | 6 | 16.552 | 30.291 | 45 | -19 | 13 |
| Varingen | Nittedal | 2 | 4.533 | 5.676 | 20 | -7 | 15 |
| Vestby Avis | Vestby | 1 | 1.730 | 3.398 | 49 | -12 | 11 |
| Østlandets Blad | Ski | 5 | 5.712 | 10.235 | 44 | -14 | 20 |
| Ås Avis | Ås | 1 | 1.530 | 2.344 | 35 | -12 | 9 |
| <i>11 aviser</i> | <i>Samlet opplag</i> | | <i>64.438</i> | <i>103.153</i> | | | |
| <i>Oslo</i> | | | | | | | |
| Aftenposten | Oslo | 7 | 119.199 | 247.840 | 52 | -15 | 11 |
| Aftenposten Junior | Oslo | 1 | 28.069 | 28.562 | 2 | -5 | -5 |
| Akers Avis Groruddalen | Oslo | 2 | 10.012 | 10.101 | 1 | -12 | -12 |
| Dag og Tid | Oslo | 1 | 11.660 | 12.053 | 3 | 4 | 7 |
| Dagbladet | Oslo | 6 | 31.129 | 104.188 | 70 | -21 | 43 |
| Dagens Næringsliv ¹⁾ | Oslo | 6 | (40.000) | - | - | - | - |
| Dagsavisen | Oslo | 6 | 13.626 | 20.331 | 33 | -18 | 9 |
| Finansavisen | Oslo | 6 | 20.226 | 23.810 | 15 | 5 | -1 |
| Klar Tale | Oslo | 1 | 8.891 | 9.346 | 5 | -17 | -12 |
| Klassekampen | Oslo | 6 | 27.469 | 30.434 | 10 | 17 | 22 |
| Morgenbladet | Oslo | 1 | 24.502 | 28.408 | 14 | -6 | -2 |
| Nationen | Oslo | 6 | 12.477 | 15.309 | 19 | 4 | 15 |
| Nordstrands Blad | Oslo | 1 | 3.016 | 4.534 | 34 | -9 | 14 |
| Ukeavisen Ledelse | Oslo | 1 | 3.243 | 4.420 | 27 | -3 | 3 |
| VG - Verdens Gang | Oslo | 7 | 55.587 | 62.032 | 10 | -29 | -24 |
| Vårt Land | Oslo | 6 | 14.511 | 22.786 | 36 | -12 | 6 |
| <i>16 aviser</i> | <i>Samlet opplag</i> | | <i>423.617</i> | <i>624.154</i> | | | |

Tabell 13, forts.

| Avis | Utgiversted | Utg/ uke | Papir | Total | Dig. til- legg ¹⁾ | Endring fra 2017, pst. | |
|----------------------------|----------------------|-------------|---------------|---------------|------------------------------------|---------------------------|-------|
| | | | | | | Papir | Total |
| <i>Hedmark</i> | | | | | | | |
| Glåmdalen | Kongsvinger | 6 | 10.260 | 14.775 | 31 | -17 | 4 |
| Hamar Arbeiderblad | Hamar | 6 | 15.803 | 19.019 | 17 | -17 | -4 |
| Lokalavisa Trysil-Engerdal | Trysil | 1 | 2.060 | 2.249 | 8 | -7 | 2 |
| Ringsaker Blad | Moelv | 3 | 4.911 | 7.890 | 38 | -11 | 14 |
| SolungAvisa | Flisa | 1 | 2.207 | 2.273 | 3 | -12 | -11 |
| Stangeavisa | Stange | 1 | 2.631 | 2.743 | 4 | -2 | 3 |
| Østlendingen | Elverum | 6 | 9.582 | 16.415 | 42 | -17 | 9 |
| <i>7 aviser</i> | <i>Samlet opplag</i> | | <i>47.454</i> | <i>65.364</i> | | | |
| <i>Oppland</i> | | | | | | | |
| Dølen | Vinstra | 1 | 2.866 | 4.020 | 29 | -17 | 13 |
| Fjuken | Bismo | 1 | 3.124 | 3.879 | 19 | -11 | 7 |
| Gudbrandsdølen Dagningen | Lillehammer | 6 | 14.892 | 22.454 | 34 | -15 | 13 |
| Hadeland | Brandbu | 3 | 4.594 | 7.413 | 38 | -16 | 9 |
| Norddalen | Otta | 1 | 2.147 | 2.603 | 18 | -12 | 3 |
| Oppland Arbeiderblad | Gjøvik | 6 | 13.153 | 20.600 | 36 | -19 | 4 |
| Valdres | Fagernes | 3 | 6.487 | 8.763 | 26 | -8 | 15 |
| Vigga | Dombås | 1 | 1.827 | 2.278 | 20 | -11 | 11 |
| <i>8 aviser</i> | <i>Samlet opplag</i> | | <i>49.090</i> | <i>72.010</i> | | | |
| <i>Buskerud</i> | | | | | | | |
| Bygdeposten | Vikersund | 3 | 4.915 | 6.709 | 27 | -6 | 9 |
| Drammens Tidende | Drammen | 6 | 15.132 | 27.607 | 45 | -24 | 4 |
| Eiker Bladet | Nedre Eiker | 1 | 2.152 | 2.796 | 23 | -24 | -9 |
| Hallingdølen | Ål | 3 | 7.774 | 9.204 | 16 | -7 | 6 |
| Laagendalsposten | Kongsberg | 6 | 4.999 | 8.980 | 44 | -18 | 7 |
| Lierposten | Tranby | 1 | 2.817 | 3.642 | 23 | -7 | 3 |
| Ringerikes Blad | Hønefoss | 6 | 6.855 | 11.209 | 39 | -17 | 9 |
| Røyken og Hurums Avis | Slemmestad | 2 | 3.328 | 5.433 | 39 | -5 | 20 |
| <i>8 aviser</i> | <i>Samlet opplag</i> | | <i>47.972</i> | <i>75.580</i> | | | |
| <i>Vestfold</i> | | | | | | | |
| Gjengangeren | Horten | 4 | 4.025 | 6.464 | 38 | -23 | 2 |
| Jarlsberg | Holmestrand | 3 | 3.136 | 4.443 | 29 | -9 | 18 |
| Sande Avis | Sande | 1 | 1.922 | 2.521 | 24 | -6 | 7 |
| Sandefjords Blad | Sandefjord | 6 | 6.901 | 12.620 | 45 | -20 | 9 |
| Svelviksposten | Svelvik | 1 | 1.710 | 2.176 | 21 | -11 | 3 |
| Tønsbergs Blad | Tønsberg | 6 | 13.091 | 22.437 | 42 | -22 | 6 |
| Østlands-Posten | Larvik | 6 | 7.413 | 12.095 | 39 | -18 | 6 |
| Øyene | Nøtterøy | 1 | 2.900 | 3.811 | 24 | -12 | 6 |
| <i>8 aviser</i> | <i>Samlet opplag</i> | | <i>41.098</i> | <i>66.567</i> | | | |

Tabell 13, forts.

| Avis | Utgiversted | Utg/ uke | Papir | Total | Dig. til- legg ¹⁾ | Endring fra 2017, pst. | |
|--------------------------|----------------------|-------------|---------------|---------------|------------------------------------|---------------------------|-------|
| | | | | | | Papir | Total |
| <i>Telemark</i> | | | | | | | |
| Bø Blad | Bø | 1 | 2.553 | 2.559 | 0 | -1 | 0 |
| Drangedalsposten | Drangedal | 1 | 1.868 | 1.953 | 4 | -5 | -1 |
| Kanalen | Ulefoss | 1 | 1.949 | 1.959 | 0 | 3 | 3 |
| Kragerø Blad Vestmar | Kragerø | 3 | 3.185 | 5.137 | 38 | -7 | 19 |
| Porsgrunns Dagblad | Porsgrunn | 5 | 2.826 | 5.424 | 48 | -10 | 23 |
| Rjukan Arbeiderblad | Rjukan | 3 | 1.629 | 2.413 | 32 | -10 | 13 |
| Telemarksavisa | Skien | 6 | 12.149 | 22.029 | 45 | -16 | 17 |
| Telen | Notodden | 3 | 2.762 | 4.323 | 36 | -21 | 5 |
| Varden | Skien | 6 | 12.879 | 18.857 | 32 | -15 | 1 |
| Vest-Telemark Blad | Kviteseid | 2 | 4.940 | 5.563 | 11 | -5 | 6 |
| <i>10 aviser</i> | <i>Samlet opplag</i> | | <i>46.740</i> | <i>70.217</i> | | | |
| <i>Aust-Agder</i> | | | | | | | |
| Agderposten | Arendal | 6 | 14.560 | 19.282 | 25 | -12 | 2 |
| Arendals Tidende | Arendal | 1 | 1.064 | 1.340 | 21 | 9 | 25 |
| Aust-Agder Blad | Risør | 3 | 2.547 | 3.698 | 31 | -9 | 7 |
| Birkenes-Avisa | Birkeland | 1 | 1.010 | 1.042 | 3 | -21 | -18 |
| Frolendingen | Froland | 1 | 1.450 | 1.450 | 0 | 8 | 8 |
| Grimstad Adressetidende | Grimstad | 3 | 5.097 | 6.280 | 19 | -9 | 5 |
| Lillesandsposten | Lillesand | 2 | 3.388 | 4.395 | 23 | -6 | 11 |
| Setesdølen | Bygland | 2 | 3.770 | 3.987 | 5 | -9 | -4 |
| Tvedestrandsposten | Tvedestrand | 3 | 3.202 | 5.025 | 36 | 4 | 25 |
| <i>9 aviser</i> | <i>Samlet opplag</i> | | <i>36.088</i> | <i>46.499</i> | | | |
| <i>Vest-Agder</i> | | | | | | | |
| Agder | Flekkefjord | 3 | 6.321 | 7.225 | 13 | -6 | 5 |
| Fædrelandsvennen | Kristiansand | 6 | 20.943 | 37.344 | 44 | -16 | 14 |
| Lindesnes | Mandal | 4 | 4.108 | 6.576 | 37 | -12 | 19 |
| Lister | Farsund | 4 | 3.828 | 6.152 | 38 | -12 | 14 |
| Lyngdals Avis | Lyngdal | 1 | 1.111 | 1.540 | 28 | -14 | 15 |
| Søgne og Songdalen Budst | Søgne | 1 | 1.983 | 2.055 | 3 | -27 | -25 |
| Vennesla Tidende | Vennesla | 2 | 3.104 | 4.311 | 28 | 7 | 28 |
| <i>7 aviser</i> | <i>Samlet opplag</i> | | <i>41.398</i> | <i>65.203</i> | | | |
| <i>Rogaland</i> | | | | | | | |
| Bygdebladet | Randaberg | 1 | 3.067 | 3.442 | 11 | -5 | 5 |
| Dalane Tidende | Egersund | 3 | 6.527 | 7.385 | 12 | -9 | 1 |
| Gjesdalbuen | Ålgård | 1 | 2.806 | 3.327 | 16 | -9 | 6 |
| Haugesunds Avis | Haugesund | 6 | 12.823 | 21.177 | 39 | -18 | 8 |
| Jærbladet | Bryne | 3 | 11.149 | 12.849 | 13 | -9 | 2 |
| Rogalands Avis | Stavanger | 6 | 2.512 | 4.038 | 38 | -27 | 7 |
| Ryfylke | Sauda | 2 | 2.234 | 2.327 | 4 | 0 | -3 |
| Sandnesposten | Sandnes | 2 | 5.674 | 6.904 | 18 | 7 | 26 |
| Sola Bladet | Sola | 1 | 3.291 | 3.870 | 15 | -3 | 9 |
| Stavanger Aftenblad | Stavanger | 6 | 34.007 | 62.609 | 46 | -17 | 11 |

Tabell 13, forts.

| Avis | Utgiversted | Utg/ uke | Papir | Total | Dig. til- legg ¹⁾ | Endring fra 2017, pst. | |
|-------------------------|----------------------|-------------|----------------|----------------|------------------------------------|---------------------------|-------|
| | | | | | | Papir | Total |
| Strandbuen | Jørpeland | 2 | 4.447 | 4.914 | 10 | -6 | 3 |
| Suldalsposten | Sand | 1 | 2.212 | 2.212 | 0 | -3 | -3 |
| Tysvær Bygdeblad | Grindafjord | 1 | 2.087 | 2.163 | 3 | 0 | 1 |
| Øyposten | Finnøy | 1 | 1.187 | 1.316 | 10 | -9 | 0 |
| <i>14 aviser</i> | <i>Samlet opplag</i> | | <i>94.023</i> | <i>138.533</i> | | | |
| <i>Hordaland</i> | | | | | | | |
| Askøyværingen | Kleppestø | 1 | 2.989 | 5.040 | 41 | -6 | 30 |
| Bergens Tidende | Bergen | 6 | 38.243 | 83.217 | 54 | -16 | 16 |
| Bergensavisen | Bergen | 6 | 9.524 | 25.302 | 62 | -12 | 55 |
| Bygdnytt | Ytre Arna | 2 | 3.231 | 5.164 | 37 | -13 | 19 |
| Bømlo-Nytt | Bømlo | 2 | 3.027 | 3.555 | 15 | -5 | 11 |
| Dagen | Bergen | 6 | 7.241 | 11.636 | 38 | 5 | 24 |
| Fanaposten | Bergen | 2 | 3.222 | 3.886 | 17 | -10 | 8 |
| Fiskeribladet | Bergen | 3 | 4.360 | 7.456 | 41 | -4 | 38 |
| Grannar | Etne | 2 | 3.280 | 3.507 | 6 | -7 | -1 |
| Grenda | Kvinnherad | 2 | 2.111 | 2.246 | 6 | -5 | 0 |
| Hardanger Folkeblad | Odda | 3 | 3.718 | 5.159 | 28 | -7 | 10 |
| Hordaland | Voss | 3 | 6.794 | 8.043 | 16 | -9 | 2 |
| Hordaland Folkeblad | Norheimsund | 2 | 4.805 | 4.924 | 2 | -6 | -4 |
| Kvinnheringen | Kvinnherad | 3 | 3.260 | 4.404 | 26 | -8 | 5 |
| Marsteinen | Storebø | 1 | 1.865 | 2.037 | 8 | -14 | -10 |
| Nordhordland | Knarvik | 2 | 3.281 | 5.078 | 35 | -11 | 14 |
| Norge IDAG | Bergen | 1 | 11.270 | 11.511 | 2 | -2 | 0 |
| Os og Fusaposten | Os | 2 | 3.934 | 5.022 | 22 | -13 | 11 |
| Samningen | Årland | 1 | 1.411 | 1.411 | 0 | 1 | 1 |
| Strilen | Knarvik | 2 | 3.900 | 5.708 | 32 | -16 | 8 |
| Sunnhordland | Leirvik | 3 | 5.107 | 6.467 | 21 | -16 | 6 |
| Sydvesten | Bergen | 1 | 1.057 | 1.060 | 0 | -23 | -23 |
| Tysnes | Uggedalseid | 1 | 2.014 | 2.138 | 6 | -5 | -2 |
| VaksdalPosten | Dale | 1 | 2.045 | 2.233 | 8 | -5 | 2 |
| Vestavind | Buavåg | 1 | 1.519 | 1.519 | 0 | -4 | -4 |
| VestNytt | Straume | 2 | 4.262 | 6.910 | 38 | -8 | 28 |
| Åsane Tidende | Bergen | 1 | 1.256 | 1.279 | 2 | -10 | -9 |
| <i>27 aviser</i> | <i>Samlet opplag</i> | | <i>138.726</i> | <i>225.912</i> | | | |
| <i>Sogn og Fjordane</i> | | | | | | | |
| Firda | Førde | 6 | 7.122 | 11.763 | 39 | -19 | 7 |
| Firda Tidend | Sandane | 2 | 2.673 | 2.862 | 7 | -6 | 0 |
| Firdaposten | Florø | 2 | 3.276 | 5.032 | 35 | -16 | 6 |
| Fjordabladet | Nordfjordeid | 2 | 2.135 | 2.920 | 27 | -6 | 18 |
| Fjordenes Tidende | Måløy | 2 | 3.287 | 4.718 | 30 | -13 | 5 |
| Fjordingen | Stryn | 2 | 2.960 | 3.864 | 23 | -10 | 3 |
| Sogn Avis | Leikanger | 5 | 6.629 | 8.045 | 18 | -12 | -8 |
| Ytre Sogn | Høyanger | 2 | 1.308 | 1.308 | 0 | -8 | -8 |
| <i>8 aviser</i> | <i>Samlet opplag</i> | | <i>29.390</i> | <i>40.512</i> | | | |

Tabell 13, forts.

| Avis | Utgeversted | Utg/ uke | Papir | Total | Dig. til- legg ¹⁾ | Endring fra 2017, pst. | |
|------------------------|----------------------|-------------|---------------|----------------|------------------------------------|---------------------------|-------|
| | | | | | | Papir | Total |
| <i>Møre og Romsdal</i> | | | | | | | |
| Aura Avis | Sunndalsøra | 3 | 1.981 | 2.771 | 29 | -13 | 2 |
| Bygdebladet | Sjøholt | 2 | 2.389 | 2.391 | 0 | -4 | -3 |
| Driva | Sunndalsøra | 2 | 2.414 | 3.317 | 27 | -13 | 10 |
| Møre | Volda | 3 | 2.811 | 3.028 | 7 | -10 | -4 |
| Møre-Nytt | Ørsta | 2 | 3.677 | 4.904 | 25 | -13 | 7 |
| Nordre | Brattvåg | 1 | 1.846 | 1.962 | 6 | -11 | -6 |
| Romsdals Budstikke | Molde | 6 | 10.888 | 16.241 | 33 | -14 | 7 |
| Storfjordnytt | Norddal | 1 | 1.264 | 1.264 | 0 | -7 | -7 |
| Sulaposten | Langevåg | 1 | 1.995 | 1.998 | 0 | -6 | -6 |
| Sunnmøringen | Stranda | 1 | 1.397 | 1.652 | 15 | -9 | 0 |
| Sunnmørsposten | Ålesund | 6 | 17.308 | 26.323 | 34 | -16 | 8 |
| Sykkylvsbladet | Sykkylven | 2 | 2.468 | 2.469 | 0 | -6 | -6 |
| Synste Møre | Vanylven | 1 | 2.023 | 2.023 | 0 | -5 | -7 |
| Tidens Krav | Kristiansund | 6 | 7.562 | 12.198 | 38 | -17 | 6 |
| Vestlandsnytt | Fosnavåg | 2 | 3.694 | 4.569 | 19 | -12 | 5 |
| Vestnesavisa | Vestnes | 1 | 1.480 | 1.497 | 1 | -13 | -12 |
| Vikebladet Vestposten | Ulsteinvik | 2 | 3.026 | 4.263 | 29 | -9 | 17 |
| Øy-blikk | Valderøy | 1 | 1.323 | 1.348 | 2 | -4 | -2 |
| Åndalsnes Avis | Åndalsnes | 3 | 2.572 | 3.502 | 27 | -11 | 5 |
| <i>19 aviser</i> | <i>Samlet opplag</i> | | <i>72.118</i> | <i>97.720</i> | | | |
| <i>Sør-Trøndelag</i> | | | | | | | |
| Adresseavisen | Trondheim | 6 | 38.284 | 71.138 | 46 | -24 | 16 |
| Arbeidets Rett | Røros | 3 | 5.143 | 7.441 | 31 | -11 | 11 |
| Fjell-Ljom | Røros | 1 | 2.248 | 2.314 | 3 | -4 | -2 |
| Fosna-Folket | Brekstad | 2 | 4.323 | 6.859 | 37 | -12 | 25 |
| Gaula | Melhus | 1 | 1.515 | 1.517 | 0 | -8 | -8 |
| Gauldalsposten | Støren | 1 | 1.543 | 1.543 | 0 | -2 | -2 |
| Hitra-Frøya | Sandstad | 2 | 2.652 | 4.483 | 41 | -12 | 13 |
| Klæbuposten | Klæbu | 1 | 825 | 825 | 0 | -15 | -15 |
| Opdalingen | Oppdal | 2 | 1.462 | 2.072 | 29 | -14 | 11 |
| OPP | Oppdal | 1 | 2.176 | 2.244 | 3 | -3 | -1 |
| Selbyggen | Selbu | 1 | 2.793 | 2.832 | 1 | -5 | -4 |
| Sør-Trøndelag | Orkanger | 3 | 4.509 | 6.733 | 33 | -12 | 19 |
| Søvesten | Kyrksæterøra | 1 | 973 | 973 | 0 | -19 | -19 |
| Trønderbladet | Melhus | 2 | 3.005 | 4.404 | 32 | -17 | 13 |
| <i>14 aviser</i> | <i>Samlet opplag</i> | | <i>71.451</i> | <i>115.378</i> | | | |
| <i>Nord-Trøndelag</i> | | | | | | | |
| Bladet | Stjørdal | 3 | 5.315 | 7.300 | 27 | -21 | 3 |
| Frostringen | Frosta | 1 | 1.645 | 1.683 | 2 | 2 | 3 |
| Inderøyningen | Sakshaug | 1 | 1.784 | 1.825 | 2 | -6 | -5 |
| Innherred | Levanger | 3 | 5.708 | 7.821 | 27 | -10 | 13 |
| Meråker-Posten | Meråker | 1 | 871 | 871 | 0 | -6 | -6 |
| Namdals-Avisa | Namsos | 5 | 6.852 | 10.798 | 36 | -20 | 4 |

Tabell 13, forts.

| Avis | Utgiversted | Utg/ uke | Papir | Total | Dig. til- legg ¹⁾ | Endring fra 2017, pst. | |
|-----------------------|----------------------|-------------|---------------|---------------|------------------------------------|---------------------------|-------|
| | | | | | | Papir | Total |
| Snåsningen | Snåsa | 1 | 1.383 | 1.427 | 3 | -10 | -8 |
| Steinkjer-Avisa | Steinkjer | 1 | 4.480 | 4.736 | 5 | -11 | -6 |
| Trønder-Avisa | Steinkjer | 6 | 13.260 | 18.221 | 27 | -18 | 3 |
| Ytringen Avis | Kolvereid | 2 | 2.101 | 2.339 | 10 | -10 | -2 |
| <i>10 aviser</i> | <i>Samlet opplag</i> | | <i>43.399</i> | <i>57.021</i> | | | |
| <i>Nordland</i> | | | | | | | |
| Andøyposten | Andenes | 2 | 1.381 | 1.799 | 23 | -9 | -6 |
| Avisa Hemnes | Hemnes | 1 | 1.376 | 1.470 | 6 | -11 | -6 |
| Avisa Nordland | Bodø | 6 | 11.500 | 20.316 | 43 | -18 | 10 |
| Bladet Vesterålen | Sortland | 5 | 4.823 | 6.367 | 24 | -16 | 10 |
| Brønnøysunds Avis | Brønnøysund | 2 | 2.409 | 3.776 | 36 | -17 | 11 |
| Fremover | Narvik | 4 | 3.855 | 7.689 | 50 | -13 | 13 |
| Helgelands Blad | Sandnessjøen | 3 | 3.426 | 4.074 | 16 | -14 | 2 |
| Helgelendingen | Mosjøen | 4 | 4.276 | 6.753 | 37 | -15 | 0 |
| Kulingen | Meløy | 1 | 1.554 | 2.012 | 23 | -3 | 23 |
| Lofot-Tidende | Leknes | 1 | 2.036 | 3.064 | 34 | -11 | 18 |
| Lofotposten | Svolvær | 6 | 3.295 | 6.929 | 52 | -12 | 18 |
| Lokalavisa NordSalten | Hamarøy | 1 | 2.301 | 2.390 | 4 | -11 | -9 |
| Rana Blad | Mo i Rana | 4 | 5.056 | 8.605 | 41 | -21 | -2 |
| Saltenposten | Fauske | 2 | 3.763 | 4.718 | 20 | -11 | 9 |
| Vesteraalens Avis | Stokmarknes | 2 | 1.496 | 1.604 | 7 | -17 | -15 |
| Våganavisa | Svolvær | 1 | 1.481 | 1.928 | 23 | -27 | -5 |
| Øksnesavisa | Øksnes | 1 | 1.365 | 1.391 | 2 | -12 | -12 |
| <i>17 aviser</i> | <i>Samlet opplag</i> | | <i>55.393</i> | <i>84.885</i> | | | |
| <i>Troms</i> | | | | | | | |
| Folkebladet | Finnsnes | 6 | 3.568 | 5.940 | 40 | -16 | 10 |
| Framtid i Nord | Nordreisa | 2 | 2.162 | 4.011 | 46 | -20 | 19 |
| Harstad Tidende | Harstad | 6 | 6.092 | 9.403 | 35 | -16 | 6 |
| iTromsø | Tromsø | 6 | 3.755 | 8.176 | 54 | -16 | 22 |
| Nordlys | Tromsø | 6 | 10.559 | 24.692 | 57 | -20 | 15 |
| Nye Troms | Moen i Målselv | 3 | 3.058 | 3.360 | 9 | -13 | -7 |
| <i>6 aviser</i> | <i>Samlet opplag</i> | | <i>29.194</i> | <i>55.582</i> | | | |
| <i>Finnmark</i> | | | | | | | |
| Altaposten | Alta | 3 | 2.647 | 4.836 | 45 | -13 | 18 |
| Avvir | Kautokeino | 5 | 861 | 1.201 | 28 | -6 | 16 |
| Finnmark Dagblad | Hammerfest | 4 | 2.837 | 7.386 | 62 | -10 | 22 |
| Finnmarken | Vadsø | 4 | 2.944 | 5.917 | 50 | -13 | 15 |
| Finnmarksposten | Honningsvåg | 1 | 945 | 1.669 | 43 | -13 | 49 |
| Hammerfestingen | Hammerfest | 1 | 1.242 | 1.242 | 0 | -1 | -1 |
| Kronstadposten | Alta | 1 | 1.762 | 1.786 | 1 | 8 | 8 |
| Kyst og Fjord | Kjøllefjord | 1 | 1.670 | 2.050 | 19 | 1 | 7 |

Tabell 13, forts.

| Avis | Utgiversted | Utg/ uke | Papir | Total | Dig. til- legg ¹⁾ | Endring fra 2017, pst. | |
|--------------------|----------------------|-------------|------------------|------------------|------------------------------------|---------------------------|-------|
| | | | | | | Papir | Total |
| Sagat | Lakselv | 5 | 2.190 | 3.032 | 28 | -11 | 3 |
| Sør-Varanger Avis | Kirkenes | 3 | 2.252 | 2.565 | 12 | -22 | -13 |
| Østhavet | Vardø | 1 | 1.214 | 1.233 | 2 | -7 | -7 |
| <i>11 aviser</i> | <i>Samlet opplag</i> | | <i>20.564</i> | <i>32.917</i> | | | |
| <i>Svalbard</i> | | | | | | | |
| Svalbardposten | Longyearbyen | 1 | 1.470 | 2.025 | 27 | -35 | -17 |
| <i>Hele landet</i> | | | | | | | |
| <i>218 aviser</i> | <i>Samlet opplag</i> | | <i>1.395.559</i> | <i>2.113.638</i> | | | |

1) Digitalt tillegg er differansen mellom papiroplag og totalopplag.

2) Papiroplag for Dagens Næringsliv er anslått.